

Maj-Britt Hastrup

Fra: Ove Eriksen [ove@askeby-hojgaard.dk]
Sendt: 23. marts 2009 13:42
Til: Maj-Britt Hastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar - lov om hold af kvæg - Danske Slagtekalveproducenter
Vedhæftede filer: høringssvar-danskeslagtekalveproducenter.doc

Hermed fremsendes høringssvar til erstatning af tidligere fremsendt høringssvar af 22/3 2009.
Det tidligere fremsendte svar bedes derfor annulleret

Med venlig hilsen

Ove Eriksen
Formand, Danske Slagtekalveproducenter
Askebyvej 60
5471 Søndersø
tlf. 64841109 / 20732109
ove@askeby-hojgaard.dk

Askeby, d. 23. marts 2009.

Modtaget i 23/3-09
Dyrevelfærdskontoret

Høringssvar vedr. "Lov om hold af malkekvæg"

Foreningen "Danske Slagtekalveproducenter" har gennemgået den nedsatte arbejdsgruppes rapport, og har kommentarer til 2 af rapportens anbefalinger, nemlig anbefalingen om max. 12 kalve i holdet indtil 8 ugers-alderen samt til obligatorisk brug af narresutter ved mælkefodring i skål/trug.

Holdstørrelse:

En meget stor del af de tyrekalve, som fødes i danske malkekvægbesætninger, bliver flyttet til videre opfodning hos specialiserede slagtekalveproducenter, og typisk med holdvis indsættelse hver 2. -4. uge. En slagtekalveproducent har normalt et antal faste leverandørbesætninger hvorfra kalvene hentes. Indsættelse af nyindkøbte kalve hos den specialiserede slagtekalveproducent foregår flokvis i vægtmæssigt homogene hold.

Producenter der anvender sutteautomater til nyindsatte kalve har i praksis holdstørrelser fra 25 til 50 kalve, og disse holdstørrelser kan sagtens fungere upåklageligt, såvel ernæringsmæssigt som sundhedsmæssigt.

Ved store hold er det almindeligt med 2,2 -2,5 m² pr. kalv, altså væsentlig mere end der foreskrives i rapportens anbefalinger. Ved at have et tilstrækkeligt stort areal sikres alle kalve mulighed for at finde et tørt og trækfrit leje; dermed minimeres også sundhedsproblemer.

Rapporten henviser til en undersøgelse af patteautomater, hvor kalve blev forstyrret i mælkeoptagelsen op til 50 % af tiden ved konkurrence fra andre kalve. I undersøgelsen er anvendt små mælkemængder på fra 0,8 til 1,5 liter. pr. fodring, hvilket ikke giver kalven nogen ro, men kun frustration og abnormal sutteadfærd. Den vil fortsat kredse sulten omkring sutteautomaten og forstyrre andre. Den almindeligt anvendte ration på 2,5 - 3 liter mælk tilfredsstiller kalvens suttebehov samt giver kalven mæthedsfornemmelse og dermed ro.

Undersøgelsen er desuden foregået på kviekalve, indsat løbende over en periode. Vi finder derfor ikke at undersøgelsen kan lægges til grund for en konklusion på flokstørrelse på max. 12 kalve.

Vores anbefaling er derfor, at loftet på de 12 dyr pr. hold fjernes.

Narresutter:

I lovudkastet er der lagt op til, at det fremover skal være obligatorisk med narresutter til de kalve der fodres med mælk i skål/trug.

Set ud fra vores synspunkt som slagtekalveproducent er dette et uheldigt tiltag. Så vidt vi har kunne orientere os har der ikke været forsket i dette emne indenfor produktionen af tyrekalve. De forskningsresultater der er kendt relaterer sig til kviekalve.

Baggrunden for at vi mener at dette er et uheldigt tiltag skyldes følgende praktiske ting som vi oplever i dagligdagen i forbindelse med pasningen af tyrekalvene.

Når der startes nye kalve op sker dette typisk ved at kalve fra flere besætninger blandes sammen, således at holdene er homogene, vægtmæssigt.

Når kalve fodres med mælk i trug og mælken er drukket begynder kalvene at sutte på hinandens mund, hals og eventuelt forben, men meget sjældent på navle og kønsorganer. Derfor mener vi heller ikke at opsætningen af narresutter vil løse det problem der er med de kalve der sutter på naboens tissemand. De når aldrig hen til narresutten inden de begynder at sutte.

Vi oplever i praksis at de tyrekalve der kommer fra kobesætninger der bruger suttefodring eller narresutter har en meget høj frekvens af kalve der begynder at sutte på holdkammeraters tissemand.

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 47

2007 NR. 5430-0032

Når sådan en kalv får begyndt med at sutte det forkerte sted er der stor risiko for at den får diarree, da den drikker urinen. Den kalv der bliver pattet kan i yderste konsekvens få navlebrøk.
Vi mener at der mangler forskningsmæssige resultater før der lovgives specifikt omkring brugen af narresutter. Kalvene sutter på hinandens mund, hals, forben mv. Der mener vi at kalvens suttebehov bliver opfyldt, og at der derfor ikke er brug for narresutter i produktionen af tyrekalve.

I rapporten anføres det at der ikke er dokumentation for at narresutter nedsætter unormal sutteadfærd hos gruppeopstaldede kalve (10.3.3) Derfor finder vi det forkert at lovgive før konsekvenser ved anvendelse af narresutter er ordentligt belyst.

Generelt:

Arbejdsgruppen har under forberedelsen til rapporten besøgt 4 forskellige typer kvægbrug, men ingen specialiserede slagtekalveproducenter. Vi finder at det havde været væsentlig også at sætte sig ind i vores produktionsgren inden der træffes vidtgående konklusioner. Derfor står vi gerne til rådighed med bedriftsbesøg mv. i forbindelse med lovgivningsarbejdet.

Med venlig hilsen

Ove Eriksen
Formand
Danske Slagtekalveproducenter

Askebyvej 60
5471 Søndersø

Danske Slagtekalveproducenter er en forening bestående af ca. 125 landmænd, som opfeder størstedelen af de slagtekalve og ungtyre som slagtes i Danmark.

Maj-Britt Haastrup

Fra: Johanne Østerbye [JO@emdrupvej28a.dk]
Sendt: 23. marts 2009 20:47
Til: Maj-Britt Haastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høring over rapport om hold af malkekvæg
Vedhæftede filer: Bilag I Høringssvar rapport om malkekvæg.doc; Bilag II Høringssvar rapport om malkekvæg.doc

Justitsministeriet
 Dyrevelfærdskontoret
 Michelle Argir
 Sagsnr. 2007-5430-0082

Høring over rapport om hold af malkekvæg

Justitsministeriet har den 19. februar 2009 sendt ovenstående til høring.

Den Danske Dyr lægeforening har følgende kommentarer:

Ad 4. Fysiske rammer - sygebokse:

Sygebokse og aflastningsområder:

DDD finder, at arbejdsgruppens konklusion vedrørende manglende krav om aflastningsområder og at der i stedet stilles krav om dokumentation for klovsundhed, er en sammenblanding af to forskellige rationaler.

Foreningen finder at der i lovteksten bør være krav om aflastningsområde med plads til 4 køer (1,5 m2 pr. 100 kg ko) pr. 100 køer.

I en traditionel SDM-besætning med en gns. vægt pr. ko på 600 kg og 100 køer , vil der således være et behov for et område på 36-48 m2 som aflastningsareal.

(se vedhæftede bilag I med hensyn til faglige argumentation)

Set i lyset af omfang af problem i et flertal af danske besætninger, - at der er relativt mange halte køer med høj grad af lidelse, -at der ofte er tale om meget langvarige lidelsesforløb, -at aflastningsområder med dybstrøelse, buer og et tag er billige at etablere og de kan bygges uden for de lakterende køers stalde eller indrettes i gamle eksisterende stalde, - finder foreningen at der bør være en kort overgangsperiode på maksimalt 5 år inden loven træder i kraft på dette område.

Ad 7. Malkning - og fastsættelse af tidsperiode med ophold på opsamlingspladsen:

DDD finder at der i lovteksten bør indsættes krav om maksimalt ophold af 3 timers varighed på opsamlingspladsen pr. dag i forbindelse med malkning.

Det kan blive vanskeligt at tilgodese koens behov for hviletid (12 timer), hvis der bruges meget lang tid i forbindelse med malkning.

(se i øvrigt bilag II med hensyn til faglige argumentation)

Ad 8. Afgræsning og motion - flertallets overvejelser og anbefalinger

Justitsministeriet
 Dyrevelfærdskontoret

2007 NR. 5430. 0082

26-03-2009

Akt.nr. 51

Den Danske Dyrlægeforening bifalder flertallets i arbejdsgruppens opfattelse vedrørende malkekvæg på græs - og finder at der ikke bør opretholdes krav om afgræsning, hverken i forhold til kvier eller køer. Afgræsning bør afhænge af de lokale forhold, og om om disse i tilfælde af at afgræsning vælges tilgodeser køernes og kviernes velfærd. Forhold som arrondering og jordbundsforhold bør tages med i de lokale afvejelser om afgræsning eller ej.

Ad 9 Klovestersyn

DDD hilser arbejdsgruppens anbefaling om regelmæssigt klovestersyn velkomment, da dette er centralt for køernes klovsundhed, og foreningen vil i den anledning indstille til, at der her foretages en påkrævet opstramning, således at der stilles krav om 2 årlige klovbeskæringer af alle køer ved uddannet klovbeskærer eller dyrlæge med registrering af fund og indberetning heraf.

Ad 10. Ko/kalv-relationen og mælkefodrede kalve - råmælkstildeling:

DDD finder, at sondrefodring skal være muligt, som led i en fagligt funderet og nedskrevet handlingsplan tilpasset den enkelte besætning.

Med venlig hilsen

Johanne Østerbye

cand.med.vet & fagkonsulent
jo@ddd.dk
Mobil: 2943 4084

Den Danske Dyrlægeforening

Emdrupvej 28A, DK-2100 København Ø.
Tlf. 3871 0888 - Fax 3871 0322.
www.ddd.dk - ddd@ddd.dk
Åbningstid: Mandag-torsdag kl. 8:30-16.00, fredag kl. 8.30-15.30

AFLASTNINGSBOKSE

Teksten i arbejdsgruppens rapport

Under 4.4.4. Sygebokse, 9. afsnit, citat:

"Ved et *aflastningsområde* forstås generelt et område i stalden, hvor en gruppe af dyr er fysisk adskilt fra andre, herunder et område adskilt fra de øvrige staldafsnit. Området bør være indrettet således, at det beskytter imod konkurrence. Køer med klov- eller lemmelidelser kan med fordel anbringes i et aflastningsområde med sengebåse og tørt, blødt og skridsikkert underlag. Arbejdsgruppen finder dog, at man i stedet for at stille krav om aflastningsområde bør stille krav om dokumentation for klovsundheden, jf. kapitel 12. Dermed vil der være skabt et incitament for indretning af aflastningsområder, hvor der er behov for dem."

Dokumentation for behov for aflastningsområder

DJFrapport, L. Munksgaard og Lene Søndergaard, *Velfærd hos malkekøer og kalve: Kvægets produktionssygdomme*, 4.5. citat:

Klov-benlidelser er et af de væsentligste velfærdsproblemer hos malkekøerne, idet disse lidelser ofte er forbundet med fra mild til meget voldsom smerte (se kap. 3) og ofte har lang varighed. Tranter og Morris (1991) fandt således en varighed på 27 ± 17 dage.

Tabel 4.3. Forekomsten af klovlidelser hos 6.500 SDM-køer i 52 større danske besætninger registreret ved klovbeskæring (Capon og Enevoldsen, 2004)

	10% percentil	gns.	90% percentil
Svær halthed	0	0,02	0,06
Balleforrådnelse	0,04	0,54	0,92
Såleblødning	0,23	0,59	0,89
Såleknusning	0	0,06	0,14
Interdigital dermatitis	0,02	0,25	0,54
Digital dermatitis	0	0,22	0,38
laminitis	0	0,05	0,11

Fra DJF-rapporten under afsnittet med generel forebyggelse og behandling af infektiøse klov-benlidelser:

Behandling af klov-benlidelser er mere effektiv, når der sættes ind i tide, da det reducerer velfærdsproblemerne og det driftsøkonomiske tab.

Høringssvar vedrørende rapport om malkekvæg 2009

Driftsledere har en tendens til at undervurdere omfanget af halthed i besætningen. I en amerikansk undersøgelse vurderer driftsledelsen forekomsten af halte køer til en tredjedel af den faktiske prævalens (Espejo et al, 2006). Derfor vil mange køer gå rundt med klovlidelser i en længere periode.

Videre i DJF-rapporten om de enkelte klovlidelser, de 3 mest betydende:

Digital dermatitis

Andelen af løsdriftsbesætninger med digital dermatitis i løbet af 10 år er steget fra 5% til 86% (Blom, 1996; Cation, 2004). I gns. er 20% af køerne smittede. (Men i praksis ser vi, at i nogle besætninger kan det være op mod 75% af dyrene).

Sygdommen er multifaktoriel og smitsom. Spirochæter formodes at være involveret, tillige med en række miljøfaktorer (gødningsforurenede, konstant fugtigt og glat underlag). Den vurderes til at være en stærk smertevoldende lidelse, der kan udvikle sig til et mere eller mindre kronisk stadium, hvis der ikke gribes ind i tide.

Interdigital dermatitis formodes også at skyldes de samme miljøfaktorer (Blowey et al, 1994) som nævnt under digital dermatitis med konstant fugtigt, gødningsforurenede og glat underlag.

Laminitis

Akut laminitis resulterer i halthed og formodentlig stærke smerter, som er et væsentligt velfærdsproblem. Kronisk laminitis medfører varige forandringer af klovene og kan medføre halthed, nedsat foderoptagelse, og afmagring, hvilket udgør et velfærdsproblem.

Flere studier peger på, at gang- og båseunderlaget har betydning for udvikling af laminitis (Bergsten og Frank, 1996; Bergsten, 1994; Jungbluth et al, 2003). Dette formodes både at skyldes den fysiske påvirkning af kloven fra underlaget og reduceret liggetid ved for lille båsestørrelse eller hårdt underlag i båsen (Leonard et al, 1994; Bergsten, 2003). Lange ventetider ved malkning kan også reducere liggetiden.

Trykskader på haserne

DJF-rapporten konkluderer, at bløde båseunderlag har en præventiv virkning på hasebetændelse.

Endvidere dansk afhandling om **taberkøer**:

Høringssvar vedrørende rapport om malkekvæg 2009

Thomsen, P.T., 2005. Loser cows in Danish dairy herds with loose-housing systems; Definitions, prevalence, consequences and risk factors, PhD afhandling, KVL and Danmarks JordbrugsForskning. 133 pp.

Dødeligheden blandt malkekøer er fordoblet over en 10 års periode.

Prævalens af taberkøer i besætningerne ligger fra 0 - 11,5%. Stor variation mellem besætninger - afhænger af management.

Taberkøer har nedsat ydelse, øget dødelighed (6 x større), øget sygelighed og risiko for ufrivillig udsætning (2,5 x større), giver ekstra arbejde.

28% af alle døde køer og 40% af aflivede køer havde en forhistorie, der var relateret til halthed.

Set fra praksis:

I de eksisterende staldsystemer til lakterende køer er der et hieraki og ikke "plads" til en ikke fuldt funktionsdygtig ko, som derfor let kan "tabes". Der kan ikke tages individuelle hensyn.

Hvis nogle af de ovennævnte køer var taget ud af flokken i tide og sikret god plads, blødt leje og særligt opsyn, behandling og pleje, ville mange af dem ikke være endt som taberkøer. - Blot det, at køerne tages ud af flokken i en kort periode - f.eks. lige efter kælvning eller straks efter halthed opstår - vil betyde, at mange af køerne kan klare sig selv i koflokken derefter.

Med hensyn til døde køer møder man ofte argumentet om, at det er god dyrevelfærd at aflive i stedet for at vente på, at dyrene dør af sig selv. Men bemærk, *der går altid en lidelseshistorie forud.*

(Det er de færreste, der dør af akut hjertestop).

Der er ofte tale om meget langvarige lidelsesforløb. Hvor en ko kan gå i månedsvis, fordi det ikke er tilladt for landmanden at transportere koen til slagtning pga. en klov-/lemmelidelse.

Konklusion

De syge og halte køer skal

- findes i tide
- ud af staldmiljøet
- flyttes over i et aflastningsområde

hvor de kan sikres:

- ekstra blødt leje (helst dybstrøelse)
- god plads (lav belægningsgrad)
- ingen fysiske hindringer under rejse sig-adfærden
- ekstra opsyn
- speciel pleje og fodring

Bilag II

Høringssvar vedr. rapport om hold af malkekvæg

23. marts 2009
JØ/ 0600724

MALKNING

Teksten i arbejdsgruppens rapport

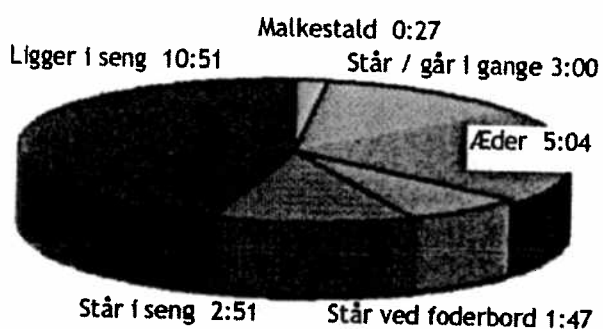
Under 7.6.2. Arbejdsgruppens anbefalinger, citat:

"Arbejdsgruppen finder, at malkning og den deraf afledte ko-trafik kan have væsentlig betydning for dyrevelfærden.

Arbejdsgruppen finder også, at det vil være muligt at stille krav til en række forhold vedrørende de fysiske rammer ved malkning.

Kødannelse og lang ventetid på opsamlingsarealet er efter arbejdsgruppens opfattelse uheldig, da dette reducerer køernes tid til at æde og hvile. For besætninger, der anvender malkestalde, finder arbejdsgruppen, at der bør stilles krav om, at der forefindes en opsamlingsplads, hvor køerne kan opholde sig lige før, de ankommer til selve malkepladsen. Herved undgås bl.a. ophobning af køer på de gange, der fører hen til malkeområdet. Der er efter arbejdsgruppens opfattelse endvidere behov for minimumskrav til størrelsen af opsamlingspladsen. Det anbefales således, at der stilles krav om, at opsamlingspladsen har en størrelse på mindst 1,5m² pr. ko for store racer og 1,35 m² for små racer. Ligeledes anbefales det, at der stilles krav om, at der på opsamlingspladsen er et eftergiveligt og skridsikkert gulv, f.eks. et gummibelagt gulv. Der henvises herom til kapitel 4, pkt. 4.4.2."

Dokumentation for behov for max. tid / ophold på opsamlingsplads

Gennemsnitligt tidsbudget for førstekalvs køer i forsøget. Tiden er angivet som timer: minutter

Lene Munksgaard, Foulum, har lavet målinger over 1. kalvs køers aktuelle tidsbudget, se ovenstående.

5-6 timer skal bruges på foderoptagelse. (Man må antage, at de 5 timer til foderoptagelse for 1. kalvs køer i forsøget er i underkanten af det optimale, da 1. kalvs køer ligger lavt i hierakiet og i nogle tilfælde vil blive puffet væk af ældre køer). Står ved foderbord 1-2 timer. Hertil kommer tid på gange 3 timer. Køerne ligger i sengebåsene knap 11 timer, og står i sengene knap 3 timer.

Nigel Cook, Wisconsin, USA, observerede køers adfærd på video og sammenlignede med produktions- og sundhedsdata. Herudfra blev beregnet et **ideelt dagligt tidsbudget** for koen:

- 4,5 timer til at æde (9-14 måltider pr. dag)
- 12 timers hviletid
- 3 timer til malkning
- 2,5 timer til social adfærd og ophold på gange
- 2 timer, hvor koen står i sengebåsen

N. Cook skriver: "Anything you can do to reduce the amount of time a cow stands and maximize lying time will reduce lameness because it lessens the trauma to the hoof".

Praksis i DK:

Det er de svageste og mest halte køer, der kommer til sidst ved malkning; og derved dem, der kommer til at stå længst tid til opsamling.

I arbejdsgruppens forslag til lovtekst er der krav til areal på opsamlingspladsen på 1,5 m² (jersey 1,35 m²) pr. ko, samt et eftergiveligt og skridsikkert underlag; men det er mindst lige så belastende og dermed vigtigt, hvor lang tid, køerne skal opholde sig her.

Der er eksempler på 3 x 3 timers ophold på opsamlingsplads pr. dag i praksis i DK.

Maj-Britt Haastrup

Fra: Stine Billeschou Christiansen [sbc@life.ku.dk]
Sendt: 23. marts 2009 15:03
Til: Maj-Britt Haastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar vedr rapport om hold af malkekvæg

Vedhæftede filer: Høringssvar, JM230309-rapport om malkekvæg.DOC

Høringssvar,
JM230309-rapport..
Til Justitsministeriet,

Hermed fremsendes høringssvar fra Det Dyreetiske Råd i forbindelse med høringen over rapport om malkekvæg.

Med venlig hilsen,
Stine B. Christiansen

Stine B. Christiansen
Cand.med.vet. (DVM), MSc, PhD-stud.

Det Dyreetiske Råd (fgl.sekr.)/The Danish Animal Ethics Council (scient. secr.) Center
for Bioetik og Risikovurdering/Centre for Bioethics and Risk Assessment

Københavns Universitet/University of Copenhagen Det Biovidenskabelige Fakultet for
Fødevarer, Veterinærmedicin og Naturressourcer/Faculty of Life Sciences
Bioetik/Bioethics Grønnegårdsvej 8 1870 Frederiksberg C Copenhagen Denmark

tlf./ph.: +45 3533 3075
fax: +45 3533 3022
e-mail: sbc@life.ku.dk

Att.: Jens Teilberg Søndergaard
Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

23. marts 2009

Vedr. høring over rapport om hold af malkekvæg.

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Justitsministeriet af 19. februar 2009 (Sagsnr.: 2007-5430-0082) vedr. høring over rapport om hold af malkekvæg. Rådet anmodes om at komme med bemærkninger til rapporten.

Det Dyreetiske Råd finder, at der er tale om en særdeles grundig rapport. Rådet bemærker endvidere med tilfredshed, at alle anbefalinger, som Rådet kom med i sin udtalelse om malkekvæg i 2006, er indgået i arbejdsgruppens overvejelser.

Rådet anerkender, at formålet med den lovgivning, der foreslås i rapporten fra arbejdsgruppen, er at fastlægge nogle lovgivningsmæssige *mindstekrav*, der sammen med initiativer inden for indikatorbaseret kontrol af sygdomsforekomster, dødelighed, klovlidelser m.m. kan sikre en acceptabel velfærd for alle dyr i det danske hold af malkekvæg. Rådet understreger dog vigtigheden af, at der sættes ind på begge områder, hvis den ønskede effekt skal opnås. Det betyder, at den af arbejdsgruppen foreslåede lovgivning efter Rådets opfattelse ikke kan stå alene, men skal ses i sammenhæng med en kommende veterinærlovgivning og dennes håndhævelse.

Rådet påpeger samtidig, at der stadig vil være behov for alternative produktioner, hvor forbrugerne kan købe mejeriprodukter og kød fra dyr, som har levet under forhold, hvor der stilles mere vidtgående krav til dyrenes velfærd, end lovgivningen forlanger.

I forhold til spørgsmålet om afgræsning (*Bekendtgørelse om hold af malkekvæg §§ 24, 25 og 41*) er der forskellige holdninger blandt Rådets medlemmer til de konkrete anbefalinger. Nogle medlemmer er enige med mindretalsudtalelsen, som ønsker et lovmæssigt krav om, at alle køer skal på græs. Andre medlemmer er enige med mindretalsudtalelsen, som ikke ønsker et lovmæssigt krav om, at kvier skal på græs. Endelig er der en del af Rådets medlemmer, som er enige med arbejdsgruppens flertal på de nævnte punkter.

I forlængelse af overvejelserne om afgræsning er Rådet klar over, at forekomsten af klov- og benproblemer er en problemstilling, som kræver særlig opmærksomhed, hvis danske malkekøer skal sikres en acceptabel velfærd. Rådets medlemmer anerkender, at årsagerne til forekomsten af klov- og benproblemer er komplekse. En faktor, som kan spille en rolle, er, om køerne kommer på græs. Rådets medlemmer opfordrer til, at uanset i hvilket omfang der stilles krav om afgræsning, bør udviklingen følges nøje for at sikre, at der både ved adgang til græs og ved manglende afgræsning er en tilstrækkelig lav forekomst af klov- og benproblemer.

Rådet har tillige nogle kommentarer til enkelte af de øvrige konkrete forslag til lovgivning:

Lov om hold af malkekvæg

§ 7: Det fremgår af bemærkningerne til § 7, at hensigten med paragraffen er, at alle kreaturer skal tilses en gang dagligt. Det Dyreetiske Råd mener, at dette også bør fremgå af formuleringen i § 7, så opmærksomheden på det enkelte dyr præciseres. Rådet foreslår derfor teksten ændret til: ”.....sørge for, at alle kreaturer tilses.....”

§ 23 og § 27: Det Dyreetiske Råd er opmærksom på, at det at stille krav om, at der skal være sygepladser og anden mulighed for adskillelse af syge dyr fra den øvrige besætning, samt krav om kælvningsbokse, kan udgøre en forbedring i forhold til den nuværende situation. Rådet sætter imidlertid spørgsmålstegn ved, om forholdet mellem antal faciliteter og antal køer/kreaturer med et krav om hhv. 1 sygeplads pr. 100 køer og fire kælvningspladser pr. 100 kreaturer vil være tilstrækkeligt i praksis. Rådet anbefaler derfor, at der laves en beregning af behovet for sådanne pladser, herunder med hvilken sikkerhed det kan opnås at alle syge dyr kan isoleres og at alle dyr kan tildeles en kæveplads, og at denne beregning indgår i beslutningsgrundlaget for den endelige fastsættelse af det lovmæssige mindstekrav til antallet af pladser.

§ 28: Det Dyreetiske Råd er opmærksom på, at der på nuværende tidspunkt kun er sparsomt videnskabeligt belæg for at trække grænsen for adskillelse, så velfærd og sundhed for ko og kalv samlet set bliver bedst mulig. Rådet opfordrer til, at forskning og erfaringer på området følges nøje, og grænsen om nødvendigt justeres.

Det Dyreetiske Råd undrer sig over, hvilket produktionsafsnit, der lægges op til i stk. 3. Efter Rådets medlemmers opfattelse bør alle afsnit, hvor koen opstaldes, tilgodeses koens fysiologiske og adfærdsmæssige behov jf. Dyreværnslovens § 2.

§ 32: Det Dyreetiske Råd finder, at det bør overvejes for ungdyr desuden at stille krav om et minimum antal pladser i sygeboks pr. antal kreaturer.

Bekendtgørelse om hold af malkekvæg

§ 5: Det Dyreetiske Råd hilser velkomment, at der stilles krav om uddannelse hos de personer, der foretager kloveftersyn, -behandling og -beskæring.

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af kalve

§ 2: Det Dyreetiske Råd finder, at det bør overvejes for kalve desuden at stille krav om et minimum antal pladser i sygeboks pr. antal kalve.

§ 18 a: Det Dyreetiske Råd hilser velkomment, at der stilles krav om, at kalvenes suttebehov skal dækkes i forbindelse med mælkeoptagelsen, samt at metoder hertil præciseres.

Med venlig hilsen

Stine B. Christiansen
Faglig sekretær

Maj-Britt Haastrup

Fra: Malene Sthyr (FVST) [MAST@fvst.dk]
Sendt: 23. marts 2009 11:03
Til: Maj-Britt Haastrup
Cc: Justitsministeriet; Vivi Eilertsen (FVST); Asger Lundorff Jensen (E-mail) (E-mail); 'Carl Kortbæk Svendsen' (E-mail) (E-mail); Elliv Svalastoga (E-mail); Gunnar Mylius Pedersen (FVST); Lissi Vestergaard Karlsen (FVST); 'Susanne Nautrup Olsen (E-mail)' (E-mail) (E-mail); 'Svend Kargo Jensen (E-mail)' (E-mail) (E-mail)
Emne: Høringssvar fra Det Veterinære Sundhedsråd vedr. rapport om hold af malkekvæg
Vedhæftede filer: Scan001.PDF

Hermed fremsendes som vedhæftet fil høringssvar fra Det Veterinære Sundhedsråd til nedenstående høring.

Med venlig hilsen på Rådets vegne

Malene Sthyr

Juridisk sekretær for Det Veterinære Sundhedsråd

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Justitsministeriet Departementet - Justitsministeriet Departementet [mailto:jm@jm.dk]
Sendt: 20. februar 2009 09:24
Til: forbrug@forbrug.dk; fvm; db@dyrenes-beskyttelse.dk; Dansk Landbrug (dl); Danske Veterinærhygiejnikeres Organisation; jvp@danishmeat.dk; EX-DFFE (DFFE); Dansk Landbrug (dl); info@sala.dk; info@mejeri.dk; Landbrugsrådet; Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter; Dansk Landbrug (dl); fist@fist.dk; da@da.dk; £Dyreværnsrådet (951s33); landscentret@landscentret.dk; Dansk Kvæg; dmri@danishmeat.dk; Det Veterinære Sundhedsråd; Kødbranchens Fællesråd (kf); life@life.ku.dk; FVST; science@science.ku.dk; Ergomatic@mail.dk; dl@di.dk; knud.iversen@gmail.com; 3f@3f.dk; Danmarks Jordbrugsforskning; doso@doso.dk; lyngdalgaard@mail.dk
Cc: Michelle Argir; Jens Teilberg Søndergaard; £JOURDyrevelfærdskontoret (951s35); £JOURDyrevelfærdskontoret (951s35)
Emne: {{DETVS}}Høring over rapport om hold af malkekvæg

Vedhæftet fremsendes høring over rapport om hold af malkekvæg. Eventuelle bemærkninger bedes væ

 Højreklik her for at hente billeder. For at beskytte dine personlige oplysninger har Outlook forhindret automatisk hentning af billeder fra Justitsministeriet

Michelle Argir
Fuldmægtig

Tlf.: 7226 8544
Mail: mar@jm.dk

Slotsholmsgade 10
1216 København K
7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet

mbh@jm.dk

kopi: jm@jm.dk

J.nr.: 2009-20-08-00141 ES/lzk

Den: 23. marts 2009

Bedes anført ved henvendelse

Deres j.nr. 2007-5430-0082 DOK-MAR 40441

Høringssvar fra Det Veterinære Sundhedsråd vedr. Justitsministeriets rapport om hold af malkekvæg

Rådet bifalder, at der vedr. hold af malkekvæg bliver fastsat regler og skal hermed rose det omfattende og detaljerede arbejde, der ligger til grund for rapporten og dens anbefalinger til lov og bekendtgørelse om hold af malkekvæg.

Det Veterinære Sundhedsråd undrer sig dog over, at rapporten ikke beskæftiger sig med anvendelse af mekaniske fødselshjælpere, idet dette burde indgå som en naturlig del af jelseme om hold af malkekvæg. Rådet opfordrer til, at der fastsættes regler i denne forbindelse henvise til vedlagte retningslinjer udarbejdet af Rådet til støtte af regler. Disse retningslinjer er tidligere fremsendt til Justitsministeriet på Justitsministeriets foranledning.

J. bilag om mekaniske fødselshjælpere

Rådet skal fremføre følgende kommentarer til udkast til lov om hold af mæ

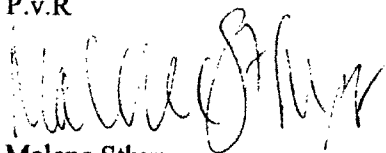
Vedr. § 6 om forbud mod anvendelse af elektriske aggregater:

Det anføres i bemærkningerne, at bestemmelsen bl. a. omfatter elektriske drivstave og kotrænere. Rådet finder, at læsning af § 6 også kan tolkes som om brugen af elektrisk hegn omkring marker, hvor malkekøer og kvier er på græs hermed også forbydes. Da Rådet ikke er vidende om, at der findes brugbare alternativer til de almindelige glatrådede el-hegn til indhegning af disse marker til afgræsning, skal Rådet foreslå, at ordlyden af § 6 ændres til følgende:

"§ 6. Anvendelse af elektriske aggregater til at styre kreaturers adfærd er ikke tilladt. Dette gælder ikke anvendelse af elektriske hegn omkring marker og drivgange til græssende kreaturer"

Vedr. § 7: Rådet noterer med tilfredshed, at der i § 7 foreslås, at den ansvarlige for en bedrift skal drage omsorg for, at også kreaturer på græs skal tilses mindst én gang om dagen og at tilsynet med syge dyr skal finde sted mindst to gange om dagen. Dette er en skærpelse i forhold til dyrevæmslovens bestemmelser, men en sådan skærpelse vil kun kunne være med til at højne dyrevelfærden for græssende og syge dyr, hvorfor Rådet finder en sådan skærpelse meget fornuftig.

P.v.R

Malene Sthyr

Juridisk Sekretær for Det Veterinære Sundhedsråd

Maj-Britt Haastrup

Fra: Doso [doso@doso.dk]
Sendt: 19. marts 2009 13:23
Til: Maj-Britt Haastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar vedr. rapport om malkekvæg
Vedhæftede filer: Høringssvar om kvæg.doc

Kære Michelle Argir,

Hermed fremsendes DOSO's høringssvar til rapporten.

Med venlig hilsen
Peter Møllerup

Jeg beskyttes af den gratis SPAMfighter til privatbrugere.
Den har indtil videre sparet mig for at få 1554 spam-mails
Betalende brugere får ikke denne besked i deres e-mails.
Hent en gratis SPAMfighter [her](#).

DYREVÆRNS-ORGANISATIONERNES SAMARBEJDS-ORGANISATION

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Att.: Jens Teilberg Søndergaard
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Modtaget 19/3-09
Dyrevelfærdskontoret

DOSO
RØRHOLMSVEJ 5
HØSTERKØB
2970 HØRSHOLM
Tlf. 4970 7371
E-mail. doso@doso.dk

19. marts 2009

Vedr.: Høring over rapport om hold af malkekvæg.

DOSO har modtaget en henvendelse fra Justitsministeriet af 19. februar 2009 (Sagsnr.: 2007-5430-0082) vedr. høring over rapport om hold af malkekvæg. DOSO skal i den forbindelse komme med følgende bemærkninger til rapporten:

Vi er generelt tilfredse med, at der nu lægges op til at skabe forbedringer for malkekvæg, ungdyr og kalve gennem lovgivning. Imidlertid drejer det sig her om mindstekrav, hvorfor vi må påpege, at der stadig vil være behov for alternative produktioner, hvor forbrugerne kan købe mejeriprodukter og kød fra dyr, som har levet under forhold, hvor der stilles mere vidtgående krav til dyrenes velfærd, end denne lovgivning forlanger.

DOSO er enig i, at mindstekravene skal suppleres med en indikatorbaseret overvågning (af f.eks. dødelighed, slagtefund og klovlidelser), men det kræver, at der afsættes ressourcer til at udvikle og forfine metoderne samt mere personale til overvågning.

DOSO påskønner, at det fremover bliver forbudt at bruge elektriske aggregater, at køer ikke må bindes, at hvert enkelt individ skal tilses mindst én gang dagligt, at der skal foretages klovtilsyn mindst to gange årligt, og det nu er obligatorisk med sygepladser og kælvningspladser.

DOSO støtter kravet fra mindretallet om, at **køer skal have adgang til græsarealer** i mindst 6 timer dagligt og i mindst 150 dage i perioden fra 15. april til 1. november. Dette krav skal også gælde for kvier.

DOSO kan ikke acceptere, at der kun stilles krav om, at ko og kalv skal være sammen i 12 timer efter kælvning. Vi mener, at denne adskillelse først må foretages efter 4 dage.

Med venlig hilsen

Peter Møllerup
Formand

Anima, Dansk Dyreværn Århus, Dyrefondet, Dyrenes Dags Komité, Dyrenes Venner,
Dyreværnet-Værn for Værgeløse Dyr, Husdyrenes Vel Fyn, Kattens Værn, Svalen,
Als og Sundsveds Kattefond, Dansk Dyreværn Ålborg,
Dyrenes Stemme, Hestenes Værn, InterNISHE, Sønderborg og Omegns Kattelaug
Medlem af WSPA

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 20 NR. 07 5430-0082

Maj-Britt Hastrup

Fra: Pernille Fraas Johnsen [pfj@dyrenes-beskyttelse.dk]
Sendt: 23. marts 2009 16:31
Til: Maj-Britt Hastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar Hold af Kvæg
Vedhæftede filer: høringssvar.hold af kvæg.DB.doc; Document.pdf

Kære Michelle Argir

Jeg sender Dyrenes Beskyttelses høringssvar over rapport on hold af malkekvæg.

For god ordens skyld vedlægger jeg også den faglige publikation, der henvises til i høringssvaret

Venlig hilsen
Pernille Fraas Johnsen

Dyrenes Beskyttelse
Fagkoordinator for Landbrugsdyr
Alhambravej 15, 1826 Frederiksberg C
tlf. 33 28 70 00 -- direkte: 33 28 70 52
pfj@dyrenes-beskyttelse.dk
www.dyrenes-beskyttelse.dk

Modtaget i 23/3 09
Dyrevelfærdskontoret

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

23. marts 2009
9.3.2.15

Att.: Michelle Argir

Hørings svar over rapport om hold af malkekvæg

Dyrenes Beskyttelse har følgende bemærkninger til rapporten om hold af malkekvæg, som indeholder udkast til lov om hold af malkekvæg og udkast til bekendtgørelse om hold af malkekvæg.

Helt overordnet finder Dyrenes Beskyttelse det meget positivt, at justitsministeriet har fået udarbejdet en rapport om hold af malkekvæg, som skal danne grundlag for lovgivning omkring hold af malkekvæg. Der har længe været behov for, på linje med anden husdyrproduktion, at få fastsat minimumskrav for hold af malkekvæg, som tager højde for køernes velfærd.

Dyrenes Beskyttelse hilser endvidere velkommen, at det i rapporten anerkendes, at selv de bedste fysiske rammer ikke altid er tilstrækkelige til at garantere god dyrevelfærd, og at det foreslås at indføre velfærdsindikatorer som rettesnor for velfærdsniveauet i besætninger med malkekvæg. Dyrenes Beskyttelse anbefaler, at der som med skuldarsår i so-besætninger, indføres en "gul kort-ordning" med hensyn til klovproblemer i besætninger med malkekvæg.

Dyrenes Beskyttelse har som bekendt været repræsenteret i arbejdsgruppen om hold af malkekvæg, men gentager for god ordens skyld foreningens overordnede synspunkter omkring staldens indretning, afgræsning, og de områder hvor foreningen mener der er behov for yderligere forskning, for at fastsætte mere præcis lovgivning.

Staldens indretning

Det er meget positivt, at der foreslås mindstekrav til dyrenes opholdsarealer i staldene, idet det vil give dyrene mulighed for mere motion i stalden og det vil mindske aggressiviteten mellem dominerende dyr og lavere rangerende dyr. Det må forventes, at det bliver lettere for de lavest rangerende dyr i hierarkiet at klare sig.

Klovproblemer udgør i dag nogle af de væsentligste problemer med hensyn til malkekøernes velfærd. Derfor er det uhyre vigtigt, at der stilles krav om, at gulvene udformes således, at de er så skridsikre, tørre og rene som muligt, således at dyrene kan færdes frit og klovene kan holdes rene og tørre. Gulvene må endvidere ikke udformes således, at der kommer et u hensigtsmæssigt slid på klovene.

Det er vigtigt af hensyn til køernes velfærd, at der er tilstrækkelig plads i sengebåserne til, at køerne kan ligge naturligt, og at de kan rejse og lægge sig naturligt. Reglerne skal udformes således, at det er let at ændre kravene til sengebåsernes størrelse, hvis køernes størrelse ændrer sig væsentligt.

Det skal sikres, at der til enhver tid er plads til, at et sygt eller tilskadekommet dyr kan isoleres, når der er behov for det. Antallet af sygebokse vil derfor afhænge af besætningens generelle sundhedstilstand. Kravet til behandlingsfaciliteter i besætningerne vil sandsynligvis være med til at forbedre dyrenes sundhedstilstand, idet det bliver lettere at undersøge dyrene grundigt.

Afgræsning

Der er for Dyrenes Beskyttelse ingen tvivl om, at køer og kvier der kommer på græs i sommerhalvåret har markant bedre dyrevelfærd, end de køer og kvier der går på stald hele året. Derfor mener Dyrenes Beskyttelse, at der skal indføres et lovmæssigt krav om, at køer og kvier skal på græs om sommeren. Hvis der ikke indføres et lovmæssigt krav om at malkekøer skal på græs i sommerhalvåret, skal der som minimum være mulighed for at påbyde afgræsning i en malkekvægsbesætning, når velfærdsindikatorerne viser, at der er behov for det, f.eks. ved store problemer med klovsundheden.

Der henvises i øvrigt til foreningens mindretalsudtalelse i rapporten om hold af malkekøer, hvoraf det fremgår at Dyrenes Beskyttelse mener, at alle malkekøer og kvier skal have adgang til afgræsning i mindst 6 timer dagligt i mindst 150 dage i perioden fra 15. april til 1. november.

Dyrenes Beskyttelse hæfter sig endvidere ved, at et panel af eksperter indenfor kvæg (dyrlæger, konsulenter, forskere og klovbeskærere) i en spørgeskemaundersøgelse netop har vurderet, at afgræsning er meget relevant for klovsundheden, idet afgræsning vurderes at have en betydelig positiv effekt på køers klovsundheden. (KvægInfo nr.: 1970 fra den 9. februar 2009).

For kvierne gælder endvidere, at kvier der har gået på græs bliver mere robuste malkekøer, og det er netop robuste malkekøer, der er behov for, for at få stoppet at stadig flere danske malkekøer ender som en taberko. Derfor er det for Dyrenes Beskyttelse afgørende, at det er enkelte dyr (kvie), der kommer på græs. Flertallets gennemsnits betragtninger omkring kvier på græs sikrer imidlertid ikke den enkelte kvies velfærd, idet ikke alle kvier kommer på græs ved den såkaldte "summeringsmodel", som har flertallets opbakning. Summeringsmodellen er dog langt bedre end "fritvalgsmodellen", som må forventes at medføre, at også kvierne fremover kommer til at stå på stald hele året. Dette vil forringe både kviernes og malkekøernes velfærd, idet kvierne bliver dårligere forberedt på livet som malkeko.

Det giver generelt ikke mening ud fra praktiske hensyn at afvise et lovmæssigt krav om, at kvier skal på græs, idet der ikke er de samme praktiske problemer med at have kvier på græs, som der er for malkekøer, da kvier som bekendt ikke skal hentes ind til malkning to gange dagligt. Dette gør at græsningsarealerne ikke behøver at ligge umiddelbart op ad staldbygningerne, og at kvierne derfor kan indgå som en del af området naturpleje.

Dyrenes Beskyttelse finder, at aspekterne omkring det at have køer og kvier på græs i sommerhalvåret problematiseres unødigt i arbejdsgrupperapporten om hold af malkekvæg, så det fejlagtigt kan opfattes som, at det direkte er farligt for køer at komme på græs. Dette er ikke tilfældet, men det er helt korrekt, at det praktisk kan være vanskeligt at administrere afgræsning i malkekvægsbesætninger med mange hundrede køer, og at en dårlig drivvej kan medføre skader på køernes klove. Det er imidlertid forhold der kan gøres noget ved gennem planlægning og god driftsledelse, og som allerede praktiseres i de økologiske malkekvægsbesætninger, hvor der er krav om, at køerne skal på græs i sommerhalvåret.

Rapporten kan læses, som at flertallet i arbejdsgruppen trods alt mener, at det er forbundet med god dyrevelfærd for malkekøer at komme på græs, men at der er praktiske og økonomiske forhold der gør, at flertallet alligevel ikke vil skride til lovgivning, men i stedet lade det være op til markedskræfterne, dvs. forbrugerne, at hjælpe køerne på græs. Hertil vil Dyrenes Beskyttelse anføre, at arbejdsgruppen blev etableret med fokus på om malkekøer skal på græs eller ej, netop fordi spørgsmålet om græsning i dag udeluk-

kende styres gennem markedskræfterne med det resultat, at stadig færre og færre køer kommer på græs, samtidig med at dødeligheden og antallet af taberkøer i de danske kvægbesætninger er stigende.

Behov for yderligere forskning

Dyrenes Beskyttelse er enig i, at der på flere områder er behov for yderligere forskning for at sikre malkekøers og kviers velfærd. Når den manglede viden er etableret, er det helt afgørende, at den nye viden umiddelbart implementeres i den relevante lovgivning.

Det drejer sig bl.a. om:

Belægningsgrad af foderautomater, hvor der er behov for at få klarlagt, hvor mange dyr en foderautomat kan betjene uden at gå på kompromis med dyrevelfærden på grund af øget konkurrence og aggression.

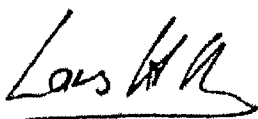
Adskillelse af ko og kalv, hvor der er behov for at undersøge om det er muligt at udvikle systemer, hvor kalven går sammen med koen i længere tid, samtidig med at koen også malkes.

Gummibelægning på gulve, hvor der er behov for at få klarlagt, hvilken belægning der er den bedste for klovsundheden, og hvorledes gummibelægningens positive egenskaber påvirkes af slid.

Dybstrøelsesstalde, hvor der er behov for at få klarlagt, hvad der skal til for at denne gulvtype fungerer optimalt både med hensyn til dyrevelfærd og miljømæssige forhold.

Venlig hilsen

DYRENES BESKYTTELSE

Lars Knudsen
vicedirektør

Bent Hindrup Anders
formand for husdyrudvalget

Arsagsfaktorerers indflydelse på klovsundheden

Et ekspertpanel bestående af dyrlæger, konsulenter, forskere og klovbeskærere har vurderet en række risikofaktorerers indflydelse på klovsundheden. Undersøgelsen bekræfter at der er mange faktorer indenfor staldindretning og management, der har indflydelse på klovsundheden. Kendskab til og vurdering af faktorerne i den enkelte besætning er afgørende for at lave en handlingsplan til forbedring af klovsundheden.

Det er velkendt, at årsagsfaktorerne til klovlidelser er multifaktorielle (staldindretning, klovpleje, management). I litteraturen er en lang række risikofaktorer beskrevet, og ikke alle behøver være aktuelle for de danske kvægbesætninger. Under danske rådgivningsmæssige forhold er det derimod vigtigt, at finde de mest betydende faktorer med henblik på en målrettet indsats mod forbedring af klovsundheden.

Ekspertpanelet

Et ekspertpanel bestående af 30 dyrlæger, konsulenter, forskere og klovbeskærere har vurderet betydningen af 109 risikofaktorer for klovsundheden. Risikofaktorerne var fordelt på 5 områder. Staldforhold omfattede 36 faktorer, management 19 faktorer, klovpleje 18 faktorer, andre dyregrupper 7 faktorer samt registreringer og data 11 faktorer. Som afsluttende spørgsmål skulle ekspertpanelet vurdere 18 områders relevans i forhold til klovsundhed.

30 eksperter (46 %) besvarede alle spørgsmål i spørgeskemaet. Fordelingen mellem de fire ekspertgruppers deltagelse var 9 ud af 17 adspurgte klovbeskærere, 8 ud af 19 adspurgte konsulenter, 8 ud af 12 adspurgte forskere og 5 ud af 17 adspurgte dyrlæger. Omkring 90 % af ekspertpanelet havde over 3 års erfaring i klovlidelser og næsten halvdelen af ekspertpanelet bruger over 50 % af deres arbejdstid på klove.

Ekspertpanelets vurdering

Vurderingen af risikofaktorerne under staldforhold, management, klovpleje og andre dyregrupper blev gjort ud fra definitionen af scoreværdierne i tabel 1. Denne skala blev anvendt til, at vurdere om en risikofaktor har positiv, ingen eller negativ betydning for forekomsten af klovlidelser.

Tabel 1 Betydning af de mulige scoreværdier i spørgeskemaet

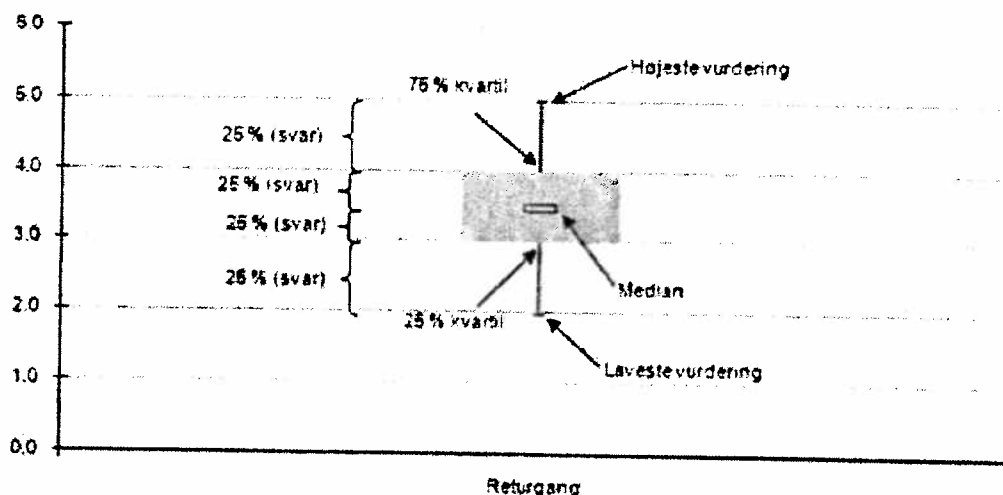
Scoreværdi	Betydning for klovsundheden
-4	Stærk negativ effekt
-3	Betydelig negativ effekt
-2	Middel negativ effekt
-1	Lille negativ effekt
0	Ingen effekt
1	Lille positiv effekt
2	Middel positiv effekt
3	Betydelig positiv effekt
4	Stærk positiv effekt

De to sidste spørgsmål registreringer og data samt områder blev vurderet ud fra en positiv skala, som gik fra 1-5, definitionen af scoreværdierne ses i tabel 2. Denne skala blev anvendt til, at vurdere om et område eller en bestemt type registreringer er relevant til at vurdere en kvægbesætnings klovsundhedsstatus.

Tabel 2 Betydning af de mulige scoreværdier i de sidste to spørgsmål i spørgeskemaet

Scoreværdi	Graduering
1	Ikke relevant
2	Mindre relevant
3	Noget relevant
4	Meget relevant
5	Særdeles relevant

Figur 1 viser området returgang, som blev vurderet ud fra scoreværdierne i tabel 2. Den viser en illustration af hvordan grafen fra den deskriptive analyse skal tolkes. Det ses, at laveste scoreværdi er 2 og højeste scoreværdi er 5. 25 % kvartilen er 3, medianen 3,5 og 75 % kvartilen er 4. Dette betyder, at området returgang skal direkte med i det endelige rådgivningsværktøj. Mellem 25 % kvartilen og medianen findes 25 % af eksperternes vurderinger, og mellem medianen og 75 % kvartilen findes 25 % af eksperternes vurderinger. Mellem den laveste vurdering og 25 % kvartilen findes ligeledes 25 %, hvilket ligeledes gælder mellem 75 % kvartilen og højeste vurdering.

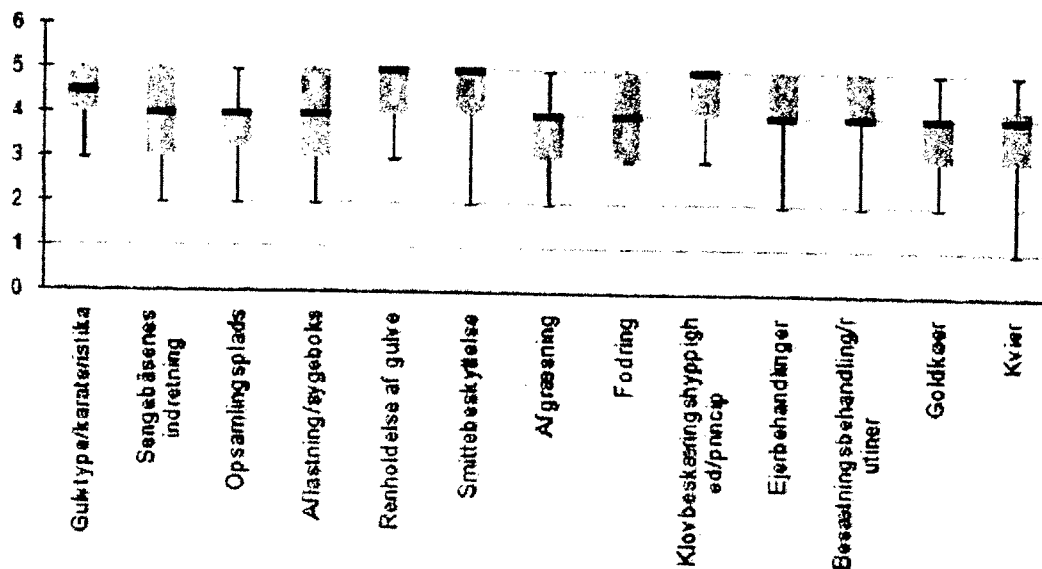

Figur 1. Eksempel på hvordan grafene i den deskriptive analyse skal tolkes.

Hovedområder

Figur 2 viser de områder, der blev vurderet til, at have en betydelig relevans for forekomsten af klovlidelser. De enkelte hovedområder havde tidligere i spørgeskemaet repræsenteret et område, hvor ekspertpanelet vurderede en række risikofaktorer. Risikofaktorerne under de enkelte områder ses på de næste figurer. Sengebåsenes indretning ser ud til at have en hvis spredning, hvor ekspertpanelet vurderede sengebåsenes indretning med en scoreværdi fra to til fem. Fordelingen af vurderingen for hver af de fire ekspertgrupper var at forskere, klovbeskærere og dyrlæger vurderede sengebåsenes indretning til scoreværdien fire (meget vigtig), hvor gruppen af konsulenter vurderede den til scoreværdien tre (noget vigtig).

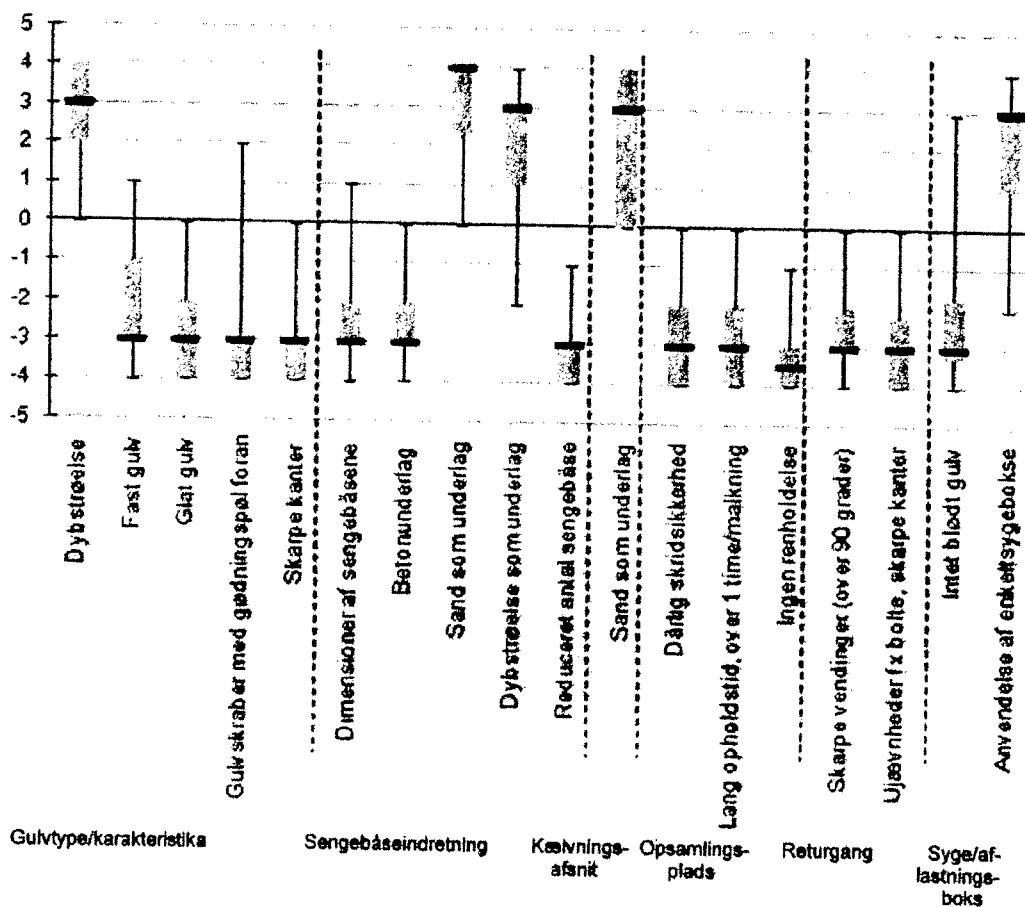

Figur 2. De hovedområder eksperterne vurderede til en medianscore på 4 eller 5. Eksperterne skulle "Vurdere hvor relevant følgende indikatorer er til at vurdere forekomsten af klovlidelser i en besætning ved at graduere fra 1-5, hvor: 1 = ikke relevant, 2 = mindre relevant, 3 = noget relevant, 4 = meget relevant, 5 = særdeles relevant".

Staldforhold

Figur 3 viser risikofaktorerne under staldforhold som ekspertpanelet vurderede, er vigtige for forekomsten af klovlidelser i en besætning. Der er variationer for flere de fleste af risikofaktorerne, hvor vigtig ekspertpanelet vurderede en given faktor. Der er faktorer, hvor enkelte eksperter er uenige med flertallet om en faktor har positiv eller negativ indflydelse på forekomsten af klovlidelser.

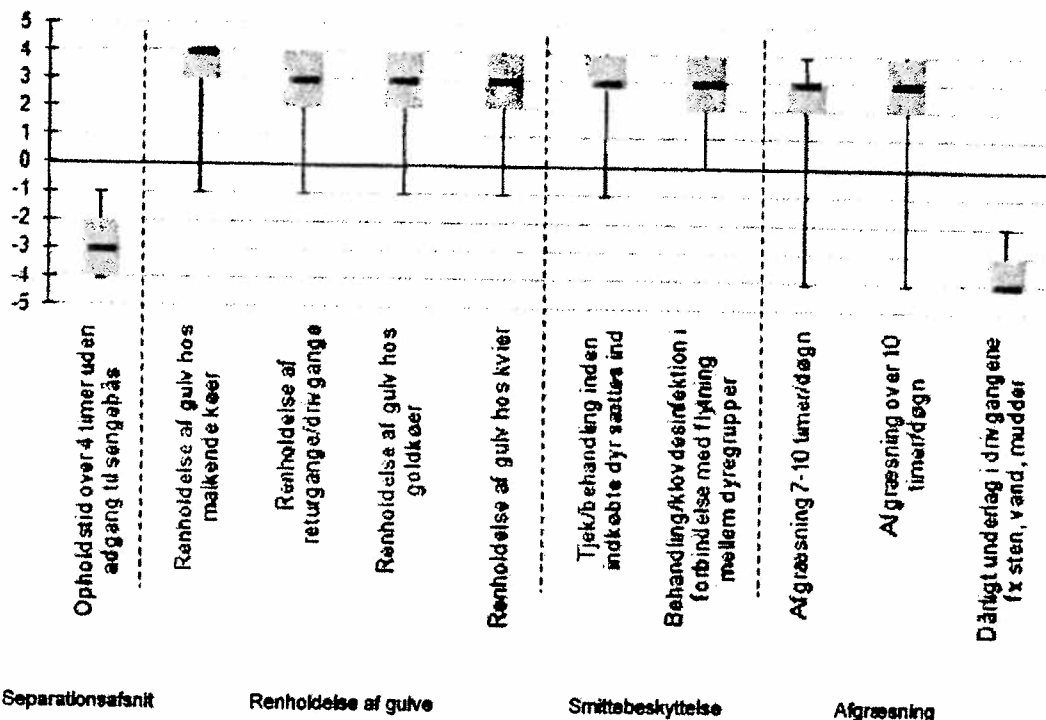
En faktor som skridsikkert gulv blev ikke vurderet til, at have en betydelig effekt på forekomsten af klovlidelser. Til dette blev der kommenteret, at den både kan have en positiv eller negativ effekt afhængig af om det er smitsomme eller ikke-smitsomme klovlidelser. Samtidig kan et skridsikkert gulv betyde, at det er hårdt og kan give for stor slitage på klovene og derfor får en negativ påvirkning på forekomsten af klovlidelser. Et andet eksempel er, at størstedelen af ekspertpanelet vurderede "intet blødt gulv" i syge/aflastningsboksen som at have en betydelig negativ effekt på forekomsten af klovlidelser, med en median på -3. Dog har en ekspert vurderet "intet blødt gulv" til at have en betydelig positiv effekt på forekomsten af klovlidelser med en scoreværdi på tre.

Figur 3. Risikofaktorerne under området "staldforhold", som eksperterne vurderede til en medianscore på ± 3 eller ± 4 . Eksperterne skulle vurdere om følgende faktorer påvirker klovsundheden negativt (-4, øger forekomsten af klovlidelser) eller positivt (4, reducerer forekomsten af klovlidelser).

Management

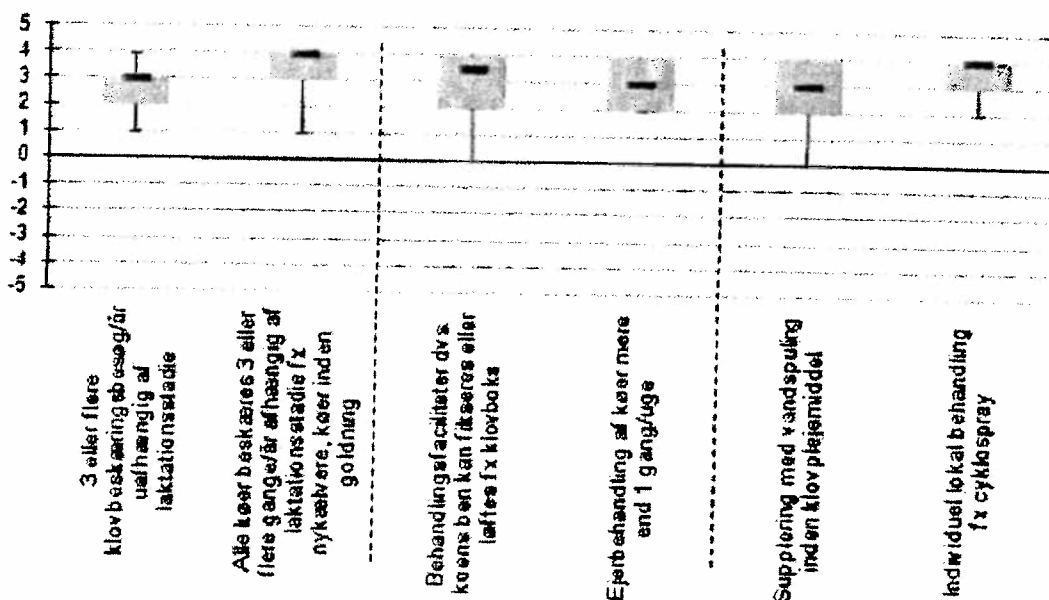
Figur 4 viser risikofaktorerne under management som ekspertpanelet vurderede, er vigtige for forekomsten af klovlidelser. Ekspertpanelet vurderede at renholdelse af gulve er vigtig. Specielt gangarealerne hos malkekøerne, har en stærk positiv effekt på forekomsten af de smitsomme klovlidelser. Der er en ekspert, som vurderede, at renholdelse af gulve har en lille negativ effekt på forekomsten af klovlidelser. Denne vurdering kan muligvis begrundes med, at det kan være svært, at holde gulvene helt rene og det er den opfattelse, der tages udgangspunkt i ved vurderingen.

Figur 4. Samlet oversigt over de faktorer under området "management", eksperterne vurderede til en medianscore på ± 3 eller ± 4 . Eksperterne skulle vurdere om følgende faktorer påvirker klovsundheden negativt (-4, øger forekomsten af klovlidelser) eller positivt (4, reducerer forekomsten af klovlidelser).

Klovpleje

Figur 5 viser risikofaktorerne under klovpleje som ekspertpanelet vurderede, er vigtige for forekomsten af klovlidelser. Ekspertpanelet var enige om, at faktorerne har en positiv effekt i større eller mindre grad. Faktoren klovbeskæring efter behov blev ikke vurderet til, at have en betydelig effekt på forekomsten af klovlidelser. Dette begrundes for eksempel med, at det kræver en stor indsigt og opmærksomhed på køerne for, at køerne bliver udpeget i tide. Det kan ligeledes være med til, at det kun er de køer, der går dårligt, som beskæres.

Klovbeskæringshyppighed/princip

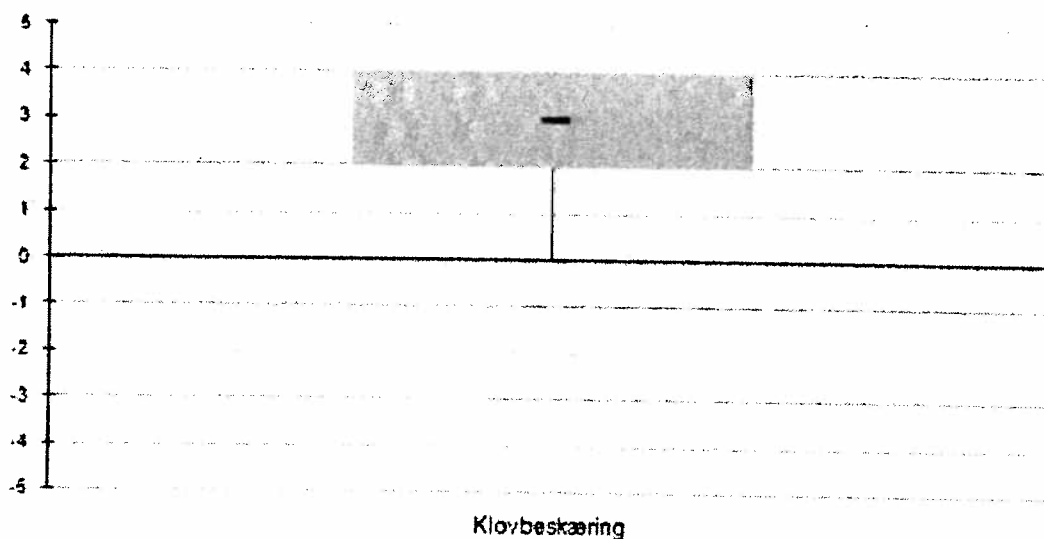
Ejerbehandlinger

Rengøring af klove

Figur 5. Samlet oversigt over de faktorer under området "klovpleje", eksperterne vurderede til en medianscore på ± 3 eller ± 4 . Eksperterne skulle vurdere om følgende faktorer påvirker klovsundheden negativt (-4, øger forekomsten af klovlidelser) eller positivt (4, reducerer forekomsten af klovlidelser).

Andre dyregrupper

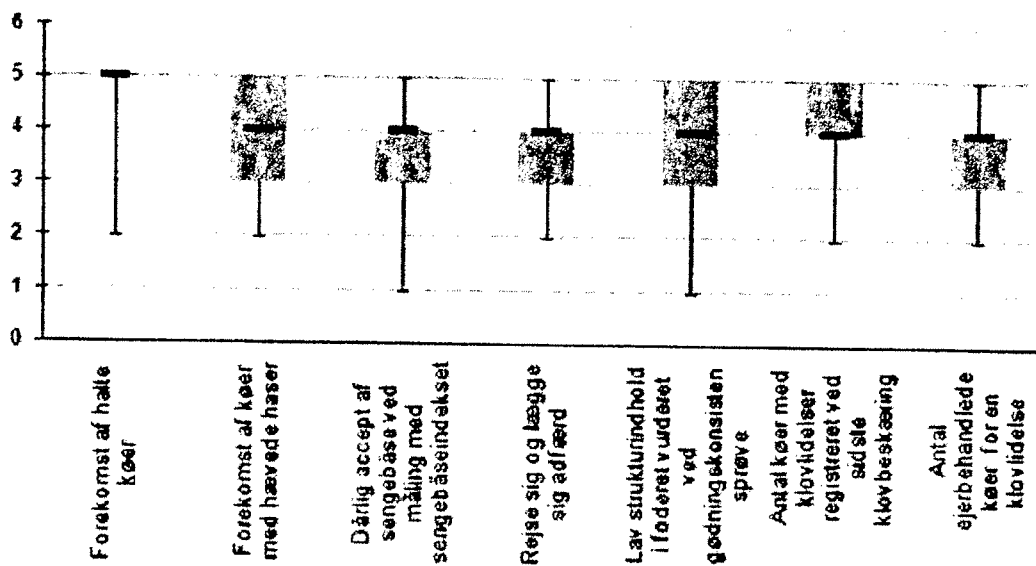
Figur 6 viser den risikofaktor under andre dyregrupper ekspertpanelet vurderede, er vigtig for forekomsten af klovlidelser. Ekspertpanelet vurderede syv risikofaktorer. Goldkøer og kvier var andre dyregrupper. Ingen af de udvalgte risikofaktorer, hos goldkøerne blev vurderet til, at have en betydelig effekt for forekomsten af klovlidelser. Renholdelse af gulve hos både goldkøer og kvier blev vurderet under management på figur 4, som en betydelig faktor for begge dyregrupper. Fire faktorer hos kvierne for eksempel andet staldsystem og sammenblanding af grupper blev ikke vurderet til, at have en betydelig effekt.

Figur 6. Samlet oversigt over de faktorer under området "andre dyregrupper", eksperterne vurderede til en medianscore på ± 3 eller ± 4 . Eksperterne skulle vurdere om følgende faktorer påvirker klovsundheden negativt (-4, øger forekomsten af klovlidelser) eller positivt (4, reducerer forekomsten af klovlidelser).

Registreringer

Figur 7 viser de registreringer ekspertpanelet vurderede har en betydelig relevans til, at beskrive forekomsten af klovlidelser i en besætning. Der var stor enighed om, at forekomsten af halte køer i besætningen er god til, at beskrive klovsundheden. Der var en ekspert, som vurderede forekomsten af halte køer til to, seks eksperter til scoreværdien fire og 22 til scoreværdien fem.

Figur 7. Samlet oversigt over de faktorer under området "registreringer og data", eksperterne vurderede til en medianscore på 4 eller 5. Eksperterne skulle vurdere hvor relevant følgende indikatorer er til at vurdere forekomsten af klovlidelser i en besætning ved at graduere fra 1-5, hvor: 1 = ikke relevant, 2 = mindre relevant, 3 = noget relevant, 4 = meget relevant, 5 = særdeles relevant.

Anvendelse af risikofaktorer i rådgivningen

For lettere at kunne overskue og finde de mest betydende risikofaktorer vil denne undersøgelses vurdering indgå i et rådgivningsværktøj som er under udvikling. Værktøjet vil beskrive både de gode og svage sider i en besætning. Værktøjet kan bruges til, at finde ud af om forekomsten af klovlidelser skyldes få betydende eller mange små faktorer, der tilsammen har en stor betydning. Rådgivningsværktøjet vil således være et væsentligt grundlag for udarbejdelse en handlingsplan sammen med landmanden.

Det Europæiske Fællesskab og Fødevareministeriet ved Direktoratet for Fødevarerhverv har deltaget i finansieringen af denne publikation.

JUSTITSMINISTERIET

Dyreværnsrådet

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato: **24 MRS. 2009**
Kontor: Dyrevelfærdskontoret
Sagsbeh: Thomas Raaberg-
Møller
Sagsnr.:
Dok.: TRM40430

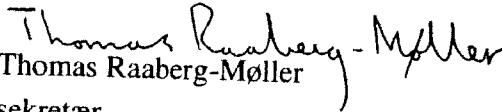
Justitsministeriets høring over rapport om hold af malkekvæg

Ved brev af 19. februar 2009 har Justitsministeriet sendt ovennævnte rapport i høring.

Dyreværnsrådet skal i den anledning udtale, at rapporten efter rådets opfattelse er udtryk for et godt og grundigt arbejde. Det er endvidere Dyreværnsrådets opfattelse, at rapporten ikke indeholder forslag eller anbefalinger, som strider imod dyreværnsloven.

For så vidt angår rapportens kapitel 8 om afgrænsning af malkekvæg, kan Dyreværnsrådet oplyse, at et af rådets medlemmer (medlemmet udpeget efter indstilling fra dyreværnsforeningerne) tiltræder mindretallets udtalelse.

På rådets vegne

Thomas Raaberg-Møller
sekretær

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 57

207 NR. 5430-0082

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Michelle Argir

Fra: Egon Kjær Sørensen [lyngdalgaard@mail.dk]
Sendt: 22. marts 2009 11:14
Til: Michelle Argir
Emne: Høringssvar på rapport om hold af malkekvæg.

Vedhæftede filer: Hold af malkekvæg.doc

Hold af
alkekvæg.doc (85 K)

Michelle Argir.

Hermed høringssvar fra Frie bønder- Levende land.

Med venlig hilsen
Egon Kjær Sørensen
Formand Frie bønder- Levende land

FRIE BØNDER- LEVENDE LAND

Hørings svar på rapport om hold af malkekvæg.

Indledningsvis må vi konstatere, at denne rapport helt ser bort fra, at der stadig er en lang række mindre besætninger af malkekvæg, der holdes i ikke industrilignende stalde.

Det er den type landbrug, vi har som medlemmer i Frie bønder- Levende land. Vore indsigelser bygger ikke på såkaldte videnskabelige undersøgelser, men på mange generationer og års erfaringer med pasning af kvæg.

Læg mærke til, at vi bruger ordet pasning og ikke som i rapporten tilsyn. Man kan tilse ting på et samleband, men levende dyr skal passes.

Det er vor erfaring, at der er meget færre klovlidelser i bindestalde, end i spaltstalde, vel og mærke når køerne kommer på græs i sommerhalvåret.

Vi kan derfor ikke tilslutte os forslaget om årligt tvunget kloveftersyn, beskæring og løfteagregat for alle besætninger.

Det er et helt nødvendige krav i store besætninger med spaltegulve, og hvor køerne ikke kommer på græs, med for besætninger, som vore, der beviseligt ikke har problemer med klovlidelser, er det helt unødvendigt og fordyrende krav.

Vi kan tilslutte os synspunktet om, at alle køer og kvier skal på græs, men må tage afstand fra det helt unødvendige papirarbejde, der er foreslået som følge af notater om det enkelte dyrs adgang til græsning.

Vi tilslutter os at der skal være mindst en sengebås pr. ko. Sådan er det langt fra nu i mange stalde og det er til stor skade for de dyr, der uden eget ønske er tvunget til at henslæbe deres tilværelse i disse.

Hvad angår behov for kælvningsbokse, mener vi, at når kvæget har adgang til græs, er der ikke brug for disse i så stort et tal.

Rapportens forslag om roterende børster opfatter vi som en pris, dyrevennerne har fået for at opgive kravet om at alt hunkvæg skal på græs.

Afslutningsvis skal vi gøre opmærksomme på, at vi står uden for Dansk Landbrug og Dansk Kvæg, og vi er totalt uforstående over, at disse organisationer kun har haft blik for det industrielle landbrug, når også en del af deres egne medlemmer har brug som vore.

Egon Kjær Sørensen formand for Frie bønder- Levende land

Michelle Argir

Fra: Peter Hegelund [PHE@jlbr.dk]
Sendt: 20. marts 2009 11:18
Til: Michelle Argir
Cc: 'brunsminde@privat.dk'; 'molholm@tele2adsl.dk'; 'ditte.kragh@skolekom.dk'; 'thyregod@laurson.mail.dk'; 'i.s.skovvang@os.dk'; 'kbjohansen@post.tele.dk'; 'mikael@noerby-lassen.dk'; 'Betina & Jørn Madsen'; 'eo@nissengaard.dk'; Claus Christensen (ccvangsbo@mail.tele.dk); Knud Erik Nielsen (kristianslund@post.tele.dk); Ole Jensen (ole@iversminde.dk); Jysk Kvæg, alle; Torben Jensen
Emne: Høringssvar til lovforslag om hold af kvæg vedlagt
Vedhæftede filer: Høringssvar hold af kvæg 200309.pdf

Til Justitsministeriet
v. fuldmægtig Michelle Argir

På vegne af brugergruppe kvæg i Jysk Landbrugsrådgivning er vedlagt høringssvar til lovforslag om hold af kvæg.

Med venlig hilsen

 <p>JYSK LANDBRUGSRÅDGIVNING</p> <p>Peter Hegelund Chef for Jysk Kvæg & Grovfoder</p>	<p>www.jlbr.dk Jysk Kvæg & Grovfoder Ndr. Boulevard 100 6800 Varde</p> <p>Direkte: 7210 9860 Mobil: 2557 9860 Fax: 7210 9801 PHE@jlbr.dk</p>
--	--

Denne e-mail er beskyttet af reglerne om brevhemmeligheder.
Har du modtaget e-mailen ved en fejl, beder vi dig kontakte os.

Modtaget i 20/3.09
Dyrevelfærdskontoret

JYSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Til Justitsministeriet

Att. fuldmægtig Michelle Argir, mar@jm.dk

Center: Varde
e-mail: post@jlbr.dk
Direkte tlf: 72 10 9800

Varde, den 20. marts 2009

Høringssvar til udkast vedr. Lov om hold af malkekvæg

På vegne af kvægbrugere i Sydvestjysk Landboforening, Jysk Landbrug, Grindstedegnens familielandbrug og KHL fremsendes hermed høringssvar til Lovforslag om hold af malkekvæg.

1.

I udkastet til Lov om hold af malkekvæg er der krav om indretning til opstaldning af malkekvæg. Det er helt i orden at stille krav om større båse i nye stalde, der bygges, fra loven bliver vedtaget. Her kan vi som landmænd stadig nå at agere og indrette os efter de nye regler. Men for kostalde bygget i 1990'erne og helt til dags dato vil lovkravet betyde, at staldene bliver ulovlige efter overgangs-ordninger på 15 eller 20 år, fordi de nye krav til bl.a. båselængde og gangareal ikke kan overholdes.

Her bør man tage med i betragtning, at disse stalde er bygget efter de danske anbefalinger, der helt til dags dato har været gældende. Hvis forslaget vedtages, vil det betyde, at en ny stald, der tages i brug i dag, skal afskrives over de næste 20 år. Dette er ikke muligt, og derfor vil dette skærpede krav til staldindretning skubbe yderligere til en i forvejen kraftig strukturudvikling i kvægbruget.

Det er derfor helt nødvendigt, at dansk kvægbrug får mulighed for at nedslide vores nuværende kvægstalde.

2.

Der er i arbejdsgruppen ikke enighed om at kræve, at kvier kommer på græs. Her vil vi henstille til, at det bliver driftslederen, der selv tager beslutningen ud fra de muligheder og begrænsninger, han har på bedriften.

Kvier på græs stiller store krav til driftsledermanagement, hvis det skal lykkes uden tab på tilvækst og sundhed. Opgaven er på ingen måde umulig, men jo flere regler, der begrænser driftslederens handlemuligheder (herunder krav om, at alle kvier skal på græs i bestemte perioder), jo sværere bliver det for driftslederen at finde de optimale løsninger mht. tilvækst, dyrevelfærd og miljøbelastning. Praktiske erfaringer viser, at kvier på græs har en lavere tilvækst end kvier på stald. Det betyder, at kvier på græs generelt er ældre, når de overgår til mælkeproduktion end kvier på stald. En ældre kvie udgør dermed en større miljøbelastning end den yngre kvie.

Der bør derfor være frihed til at vælge afgræsning for kvier på samme måde, som arbejdsgruppen har foreslået frihed til at vælge afgræsning for køerne.

Med venlig hilsen

Jens Chr. Mathiasen
Jens Chr. Mathiasen

Formand for Brugergruppe Kvæg

Heino Møllholm
Heino Møllholm

Næstformand for Brugergruppe Kvæg

Nordre Boulevard 100
6800 Varde
Telefon 72 10 98 00
Telefax 72 10 98 01

Industrivej 21
6740 Bramming
Telefon 72 10 98 00
Telefax 72 10 98 02

Trehøjevej 10
7200 Grindsted
Telefon 79 72 22 22
Telefax 75 32 09 54

Hjortsvangen 3
7323 Give
Telefon 79 71 71 71
Telefax 75 73 28 28

Landbovej 4
6650 Brørup
Telefon 76 60 21 00
Telefax 76 60 21 01

info@jlbr.dk

www.jlbr.dk

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

2007 NR. 5730.0082

NB.

Faktuelt om Brugergruppe Kvæg i Jysk Landbrugsrådgivning:

Brugergruppe Kvæg er den folkevalgte repræsentation i rådgivningsvirksomheden Jysk Landbrugsrådgivning. Jysk Landbrugsrådgivning tilbyder service og rådgivning til ca. 4.000 kunder (heraf ca. 1.500 mælkeproducenter, slagtekalveproducenter og ammekoholdere). Jysk Landbrugsrådgivning er ejet af Sydvestjysk Landboforening, Jysk Landbrug og Grindstedegnens Familielandbrug. Jysk Landbrugsrådgivning yder ligeledes kvægfaglig rådgivning til kvægbrugere i Kolding Herreds Landbrugsforening (KHL), som også er repræsenteret i Brugergruppe Kvæg.

Maj-Britt Haastrup

Fra: Kirsten Bencke [KBE@landbrug.dk]
Sendt: 24. marts 2009 14:15
Til: Maj-Britt Haastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar, rapport om hold af malkekvæg
Vedhæftede filer: Høringssvar, rapport om hold af malkekvæg.pdf

Vedlagt fremsendes Landbrugsraadets bemærkninger til rapport om hold af malkekvæg.

f/Per Olsen

Med venlig hilsen/Kind regards
Kirsten Bencke
Sekretær/Assistant
Fødevarer og Forskning/Food and Research Policies
Landbrugsrådet/Danish Agricultural Council
www.landbrugsraadet.dk
Phone: +45 33 39 42 92
E-mail: kbe@landbrug.dk

LANDBRUGSRÅDET

Modtaget i 1/2
Dyrevelfærdsk 1/6-09

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

23. marts 2009
POL
Tlf 33 39 42 81
Fax 33 39 41 50
pol@landbrug.dk

Vedr.: Rapport om hold af malkekvæg

Med henvisning til Justitsministeriets brev af 19. februar 2009, sagsnr. 2007-5430-0082 skal Landbrugsrådet hermed og på vegne af Dansk Kvæg, Dansk Landbrug, Mejeriforeningen og Kødbranchens Fællesråd fremsende følgende bemærkninger.

Generelle bemærkninger

Dansk Kvæg og Landbrugsrådet har deltaget i arbejdsgruppen, som har lavet den omfattende rapport. Rapporten er en meget grundig gennemgang af relevante faglige forhold vedrørende dyrevelfærd i malkekvæghold. I forhold til den faglige udredning anerkender vi fuldt ud rapportens indhold, og vi mener, at de faglige beskrivelser af de forskellige dyrevelfærdsmæssige forhold vedrørende malkekvæghold er godt beskrevet.

Sikring af en god dyrevelfærd forudsætter først og fremmest, at der er en motivation hos landmændene til løbende at tage hånd om dyrevelfærden både i den daglige drift og ikke mindst, når der er optræk til særlige problemer. I den sammenhæng er de væsentligste indsatser relateret til god rådgivning og vejledning herunder særlige brancheindsatser. Målrettede rådgivningskampagner gennemført af brancherne vil ofte have større effekt end deskriptive regler, da mange dyrevelfærdsmæssige problemer er multifaktorielle og derfor kræver individuelle løsninger.

Samtidig indføres der i forbindelse med veterinærkontrollforliget nye managementsystemer med incitament til sikring af en bedre dyrevelfærd i forbindelse med revision af sundhedsrådgivningsaftalerne og indførelsen af egenkontrollen for dyrevelfærd.

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

2007 NR. 5730-0082

Akt.nr. 56

Lovgivning kan være et element i sikringen af en god dyrevelfærd, men førnævnte forhold er helt afgørende i forhold til vurderingen af et rimeligt omfang af detaljeringsgrad i det foreslåede udkast til lov. Rapportens udkast til lov om hold af malkekvæg med tilhørende bekendtgørelser lægger op til et meget omfattende og detaljeret regelsæt, og på baggrund af ovennævnte betragtning bør lovudkastet forenkles.

Rapporten bag lovforslaget fokuserer alene på de dyrevelfærdsmæssige aspekter. En lovgivning omkring hold af kvæg skal helt naturligt ses i et meget bredere produktions- og samfundsmæssigt perspektiv, hvor både forhold vedrørende miljø, arbejdsmiljø, klimaforhold, beskæftigelse og økonomi for både producenter, branche og samfund er vigtige faktorer. På flere punkter har disse forhold betydning i forhold til det fremsatte forslag, jf. bemærkningerne til de enkelte paragraffer i lovforslaget.

Bedrifts- og samfundsøkonomi

I forhold til de produktionsøkonomiske konsekvenser har FØI gennemført en række beregninger, som viser en omkostning på 14 henholdsvis 10 mia. kr. for mælkeproducenterne ved indførelse af de foreslåede tiltag her og nu henholdsvis om 15 år. Omkostninger udgør afhængig af overgangsperioden for de forskellige regler mellem 42 og 17 pct. af indtjeningen i 2007, som var det hidtil bedste år for kvægproducenterne. Den økonomiske situation er forringet så meget på nuværende tidspunkt, at meromkostningerne affødt af forslaget vil overstige den aktuelle indtjening for rigtig mange kvægproducenter. Endelig drøftes andre store politiske initiativer, som kan få indflydelse på kvægbrugets økonomiske situation herunder ikke mindst omkostningsbelastende tiltag i Grøn Vækst og som følge af skattereformen.

Samlet set står kvægbruget derfor i en meget vanskelig økonomisk situation, og det er derfor helt afgørende, at det lovforslag, som fremsættes for Folketinget, har en økonomisk balance, så dansk kvægbrug i fremtiden har en international konkurrenceevne. Det bør indføres i bemærkningerne til lovforslaget, at Folketinget lægger vægt på, at dansk mælke- og kødproduktion fortsat er internationalt konkurrencedygtigt, og at de af hensyn til sikring af lige vilkår for danske og udenlandske producenter vil arbejde målrettet for, at der i EU snarest gennemføres en lovgivning for hold af kvæg baseret på de danske regler. I modsat fald vil lovforslaget både have negative økonomiske konsekvenser for erhverv og samfund og negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser, da produktionen i givet fald vil flytte til lande med ringere dyrevelfærd.

Afgræsning køer

Et centralt spørgsmål i forhold til en kommende lov er, hvorledes forhold omkring afgræsning skal indgå i lovgivningsmæssig sammenhæng. Vi kan fuldt ud tilslutte os arbejdsgruppens

anbefaling om, at kvægbrugeren frit kan vælge, om der benyttes afgræsning eller ej for køer underbygget af flertallets konklusion, citat: "De forslag til regler, som er fremsat i denne rapport, vil efter flertallets opfattelse sikre et løft af dyrevelfærden for det danske malkekvæg, hvad enten dyrene går ude eller inde" og "Flertallet er samtidig af den opfattelse, at det er velfærdsmæssigt forsvarligt at opstalde malkekøer hele året i stalde, som lever op til de nye regler". Det er i høj grad landmandens motivation for et givent produktionssystem, som er afgørende for, at der opnås en god dyrevelfærd. Det er således meget individuelt, om afgræsning vil forbedre eller forringe dyrevelfærden for køerne.

Rapporten beskriver på udmærket vis, hvorledes mange landmænd kun meget vanskeligt eller slet ikke har mulighed for at benytte afgræsning pga. arrondering (beliggenhed af marker i forhold til stald) og bonitet (græsmarkers ydeevne) samt de problematiske forhold, som skal håndteres ved afgræsning herunder vejrlig, klovlidelser, risici for svingende næringsstofoptag fra foderet med deraf følgende stofskiftesygdomme og parasitbelastning. Forhold, der har negativ effekt på dyrevelfærden og er forbundet med en ekstra arbejdsindsats udover den generelle arbejdsmæssige belastning ved græsning. Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på, at der også er øget risiko for negative konsekvenser for miljøet i form af punktforurening og ringere udnyttelse af næringsstoffer fra gødningen.

De samlede økonomiske konsekvenser ved krav om afgræsning er endvidere så store (ca. 4,5 mia. kr. i investeringsomfang, hvilket sammen med udbyttetab i mark og stald medfører en reduktion på 31 pct. af indtjeningen i 2007), at de slet ikke står mål med de eventuelle dyrevelfærdsmæssige gevinster. I yderste konsekvens er et sådant krav føre til en væsentlig reduktion af den danske mælkeproduktion.

Endelig skal der gøres opmærksom på, at forbrugerne allerede har et reelt markedsdrevet valg i forhold til, om de ønsker produkter fra køer, som har været på græs, da de enten kan vælge Lærkevang eller økologiske produkter.

Afgræsning kvier

Med hensyn til krav om afgræsning hos opdræt har arbejdsgruppen været splittet i spørgsmålet. Vi kan på ingen måde støtte et lovkrav om, at kvier skal på græs. De velfærdsmæssige problematiske forhold, der gør sig gældende for køerne, gælder også for kvierne. Et krav om græsning vil have negative konsekvenser for sundhed – især yversundhed, (insektbid), manglende tilvækst og forkert huld eller for høj alder ved ikælvning. Disse negative konsekvenser for kvierne vil endvidere medføre betydelig forringelse af dyrevelfærden i det senere liv som ko. Det er en betydelig mangel ved rapporten, at der ikke er en beregning af de økonomiske konsekvenser af et evt. krav om, at kvierne skal på græs. Dette er naturligvis helt centralt i en

dering, og i den forbindelse er det vores bedste skøn, at det medfører omkostninger på op til 150 mio. kr. årligt for sektoren svarende til op til 9 pct. af indtjeningen i 2007.

Vi kan heller ikke støtte en afgrænsningsmodel (summeringsmodellen), hvor der er krav om, at nogle kvier skal på græs, mens andre ikke kommer på græs. Modellen giver ganske enkelt ikke mening. Græssende kvier kan ikke levere velfærd til ikke-græssende med søstre, ligesom den fører til en helt urimelig bureaukratisk administration. Kravene til staldindretning vil sikre velfærden for kvierne ved helårsopstaldning.

Overgangsordninger

I lovforslaget er der angivet overgangsordninger for de forskellige paragraffer, hvilket er helt centralt i forhold til implementering af lovgivningen i eksisterende staldbyggeri. Økonomirapporten viser med al tydelighed de store konsekvenser, forslaget ville have, hvis der ikke bliver de nødvendige overgangsordninger. Der er i de specifikke bemærkninger peget på forskellige forhold relateret til overgangsperioderne.

I overgangsperioderne er der endvidere taget hensyn til tidshorizonten for miljøgodkendelser i form af den 2-årige overgangsperiode. Dette er helt nødvendigt i forhold til sikring af de producenter, som allerede er i gang med projektering eller byggeri af staldanlæg. Det er helt nødvendigt at sikre, at allerede udarbejdede projektforslag, som har fået en miljøgodkendelse, kan tilpasse kravene i den nye lov, uden at de skal igennem en ny miljøvurdering. Regeringen skal derfor opfordres til, at tilpasning af allerede godkendte projekter til denne lovgivning kan ske under bagatelgrænserne i administrationen af miljølovgivningen.

Bemyndigelse

På mange punkter giver loven en ganske bred bemyndigelse til ministerens efterfølgende udmøntning. Vi ønsker, at den reelle afgrænsning af lovens forslag fremgår direkte af lovens paragraffer og ikke af de tilhørende bekendtgørelser. Reglerne har en rækkevidde langt ud i fremtiden, og derfor er det essentielt, at de ligger fast, så producenterne har sikkerhed for de investeringer, som følger heraf.

På baggrund af ovenstående generelle overvejelser, som supplerer den faglige udredning i arbejdsgruppens rapport, samt en lang række indkomne bemærkninger fra rådgivere, landmænd m.fl. har vi følgende specifikke bemærkninger til udkast til lov og bekendtgørelser.

Specifikke bemærkninger til udkast til lov om hold af malkekvæg

I § 1 fastslås det, at lovforslaget også omfatter slagtekalveproduktionen i det omfang, at kalve kommer fra malkekvægsbesætninger. Med henblik på at gennemføre en sammenhængende

regulering af produktionsforholdene i den specialiserede slagtekalveproduktion anbefales det at udsætte reguleringen af området, så den foregår i forbindelse med den nært forestående revision af EU's Kalvedirektiv, således at kravene til kalve fortsat bliver harmoniseret på EU-niveau.

I § 7, stk. 1 fastsættes det, at den ansvarlige for bedriften skal tilse kreaturerne mindst én gang om dagen. Dette er en skærpelse af Dyreværnslovens § 3, stk. 3, da bestemmelsen hermed udvides til at omfatte malkekvæg inkl. kvier og stude på græs. Der er ikke fremført nogle forhold i rapporten, som berettiger denne skærpelse, og den eksisterende undtagelse er helt essentiel i forhold til landmandens muligheder for at lade dyr afgræsse mere ekstensive arealer i naturmæssig sammenhæng, hvor dyrene er spredt over store afstande. Dette vil forsat være aktuelt i forhold til opdræt og stude, og derfor bør undtagelsen opretholdes, hvilket bør ske ved, at § 7, stk. 1 udgår, hvorved Dyreværnslovens bestemmelse gælder.

I § 10 fastsættes regler for kloveftersyn herunder muligheden for regler for krav om uddannelse. Der er i § 39 fastsat en overgangsperiode på 2 år for denne regel. Det er helt afgørende, at der er godkendte uddannelser på området i god tid, inden § 10 træder i kraft, og derfor bør overgangsperioden suppleres med et krav om, at den dog tidligst træder i kraft 2 år efter, Justitsministeriet har godkendt en uddannelse på området.

I § 13 gives ministeren hjemmel til at fastsætte regler om afgræsning. Med henblik på at gøre loven præcis skal der opfordres til, at bekendtgørelsens § 24 indføres i loven i stedet for den foreslåede formulering i § 13. Samtidig skal § 25 og § 41 udgå af bekendtgørelsen, jf. tidligere bemærkninger om afgræsning. Der bør ligeledes ske en tilretning i bemærkningerne til loven, således at de forskellige overvejelser vedrørende afgræsning for kvier udgår.

I § 17 stilles krav om, at der skal være én roterende børste pr. 50 køer. Dette krav er alt for detaljeret og bør ændres til, at "Køerne skal have mulighed for passende hudpleje.

I § 18, stk. 1 fastsættes krav om, at gulve i gangarealer skal være skridsikre. Dette forudsætter naturligvis, at der er en god management omkring fjernelse af gødning, og derfor er kravet om, at gødning fjernes så ofte som nødvendigt i § 18 stk. 2, helt overflødig, og § 18, stk. 2 bør derfor udgå.

I § 23, stk. 1 fastsættes krav om, at håndtering af syge og tilskadekomne køer. Det fastsættes, at der straks skal tilkaldes dyrlæge ved alvorlig lidelse eller manglende bedring. Det er i alle tilfælde landmandens ansvar, at syge eller tilskadekomne dyr undergår den rette behandling herunder også tilkaldelse af dyrlæge i de rette situationer. Dette fremgår allerede af § 5 i "Be-

kendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr”, hvor kravet er beskrevet mere præcist. Derfor bør de to sidste sætninger i stk. 1 udgå.

I § 27 stk. 1 stilles krav om, at kælvning skal ske i enkeltbokse, med mindre der foreligger særlige omstændigheder. Dette gælder alene i staldperioden. Det bør tilføjes, at der er en generel undtagelse, hvis køerne kælver på græs.

I § 27, stk. 3 fastsættes krav om, at kælvningsbokse ikke må benyttes som sygebokse. Der bør ikke være et generelt krav herom, da mange former for skader og sygdomme ikke er smitsomme, f.eks. sygdomme forårsaget af fysiologiske forhold. Kravet bør derfor justeres således, at kælvningsbokse ikke må anvendes til kreaturer med smitsomme sygdomme.

I § 36 fastsættes det sædvanlige to-instansprincip i regi af Fødevarerregion og -styrelse med hensyn til klager. Klagesagsbehandlingen bør følge det øvrige veterinær- og fødevarerområde jf. bekendtgørelse nr. 58 af 6. feb. 2008, hvor klager tilgår et særligt uafhængigt sekretariat, således at Fødevarestyrelsen bedre kan indgå i vejledning i forhold til Fødevarerregionerne og sikre ens sagsbehandling.

I § 40, stk. 2 stilles krav om, at kreaturer i bindestalde skal på græs senest to år efter lovens ikrafttrædelse. Vi støtter helt generelt dette krav, men der vil være enkelte producenter med bindestalde, som af praktiske grunde (f.eks. arrondering) ikke vil kunne gennemføre dette krav. Dette svarer reelt til en ekspropriation af deres produktionsanlæg, og derfor bør der indføres en dispensationsmulighed til at få forlænget denne periode. Det vil sikre enten en hensigtsmæssig afvikling af bedriften over en 15 årig periode eller tid til nybygning af løsdriftsstald eventuelt i det åbne land, hvilket tager længere tid end to år, fra et projekt beslutes.

Specifikke bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om Lov om hold af malkekvæg

I bekendtgørelsens § 8 stk. 1 og 2 fastsættes krav til længden af sengebåse og bredden af gange. Tilpasning af de dimensioner er den foranstaltning, som det er vanskeligst at ændre i eksisterende staldanlæg, da det kræver, at hele gulvkonstruktionen brydes op og nyetableres med et betydeligt fald i kopladsen til følge. Derfor er det også en bestemmelse, som har meget store økonomiske konsekvenser. Der er indført overgangsordninger på henholdsvis 20 år (§ 46, stk. 5) og 15 år (§ 47 stk. 1) afhængig af indretningen af den eksisterende stald. Der er bygget mange stalde de seneste år, og derfor vil der fortsat efter 15 og 20 år være mange staldanlæg med en betydelig restlevetid, da kvægstalde generelt har en lang levetid. Der skal derfor kraftigt opfordres til, at der gives mulighed for at undlade dette krav efter henholdsvis 15 og 20

år, hvis kravene i § 16 omkring totalarealet opfyldes. Derved vil en samlet reduktion i belægningsgraden kompensere for en lidt mindre længde af sengebåse og bredde af gangene.

Kravet i § 18, stk. 3 om forbud mod fodring kun med halm og vand inden goldning er et unødigt detaljeret krav og er omfattet af god fodringsmanagement, og det bør derfor udgå.

Som nævnt under lovforslaget bør bekendtgørelsens § 24 indarbejdes i selve loven. I forhold til indholdet i § 24, så bør stk. 3 om krav til samtidig skygge til alle køer udgå, da det falder ind under § 24, stk. 2, hvor køerne har mulighed for at komme ind i skygge i ekstreme vejrsituationer.

§ 25 skal udgå.

I § 29 skal henvisningen til § 24 fjernes, da kravene i § 24 vedrørende afgræsning for køer ikke vedrører relevante krav til kvier, som meget vel kan afgræsse mere ekstensive arealer.

I § 30-32 mangler angivelse af dimensioner for vægtklasserne 150 til 300 kg for at skabe en kontinuer sammenhæng til Kalvedirektivet.

§ 34: I lighed med kravene til gangbredde bag ved foderbordet hos køer bør der også hos ungdyrene tages hensyn til antal sengebåserækker ved udmåling af gangbredden. Ellers kan der opstå situationer, hvor lovlige gangbredder til køer bliver ulovlige til kvier, når en lovlig kostald bliver taget i brug til kvier.

Specifikke bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af kalve

I pkt. 6 (§ 18 a, stk. 3) stilles krav om, at en narresut skal være tilgængelig i mindst 20 minutter efter mæketildeling. Det er et urimeligt detaljeret krav, og derfor bør sidste del af sætningen udgå.

Med venlig hilsen

Per Olsen

Maj-Britt Hastrup

Fra: Optimal [optimal@firma.tele.dk]

Sendt: 23. marts 2009 12:33

Til: Maj-Britt Hastrup

Cc: Justitsministeriet

Emne: Høring over rapport om hold af malkekvæg

Vedhæftede filer: C:_Documents and SettingsOlaf PetersenDokumenterJustitsministeriet Civil og.tif.pdf

Modtaget i 23/3-03
Dyrevelfærdskontoret

Justitsministeriet
Civil og politiafdeling
Dyrevelfærdskontor
Sagsnr. 2007-5430-0082
Slotsholmsgade 10
1216 København

vedr. Høring over rapport om hold af malkekvæg

Trafiksikkerhed

Krav om græsning af kvier om sommeren.

Det skal være frivilligt at kvierne skal på græs om sommeren.

Problemet er, at ikke alle landmænd kan sikre, at dyrene bliver i deres indhegning. Dette drejer sig især om bynære arealer eller arealer langs befærdede veje. **Trafiksikkerheden vil blive betydelig reduceret.** Når der er tordenvejr kan dyrene gå i panik. Der hjælper ingen nok vedligeholdte hegn for at holde dyrene indenfor. Når kvierne der vejer op til 550 kg bliver påkørt af en bil, så falder den tunge del af kroppen direkte ind i frontruden fra bilen. (I Sverige er der problemer med Elge som er involveret i dødsulykker) Dette vil betyde flere alvorligt tilskadede og døde mennesker i trafikken. Personlig har jeg oplevet disse ulykker.

Kvierne kan flytte sig mange kilometer i løbet meget kort tid.

Der er ingen hegn langs stor strækninger af vores motorvejsnet, ej heller bliver hegnene langs banernes bestående hegn vedligeholdte. De bliver endda taget ned enkelte steder.

Risikoen for hærværk er ligeledes til stede, hvor uvedkommende lukker dyr ud eller beskadiger hegn uden at underrette ejeren. Dette er sket og dette vil ske igen.

Perioden i september og oktober er ligeledes kritisk. Når vejrliget bliver dårlig med regn og rusk som der tit forekommer i oktober. Bliver dyrene uroligt og det sker allerede nu at der er om efteråret der sker ulykker med dyr der er brudt ud af deres indhegninger. Dette vil ske oftere når der flere dyr udenfor, sådan rent statistisk.

Det forekommer, at strejfende hunde bringer en kvieflok i panik. Når en kvieflok, uanset hvor stor den er, går i panik, så løber de så stærkt at de ikke ser hegnet. Dyrene fortsætter bare lige igennem. Da man ikke må opsætte høje vildthege i det åbne land, har landmanden ingen reel mulighed for at sikre at alle dyr bliver i deres indhegninger.

De kvier der går ude nu, er placeret på de mest velegnede arealer til afgræsning. Hvis alle kvier skal ud, så er det nødvendigt at bruge arealer som er mere udsat for problemer af den beskrevne art.

Derfor skal det være op til driftslederen at bestemme hvordan han sikrer sine dyr og sine omgivelser bedst muligt mod trafikulykker.

Med venlig hilsen

Olaf Petersen, Optimal kvægbrugsrådgivning, tel. 23 62 06 07

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 16

2007NR. 5430-0082

Maj-Britt Hastrup

Fra: Peder Bligaard [PB@okologi.dk]
Sendt: 23. marts 2009 15:34
Til: Maj-Britt Hastrup
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høring over rapport om hold af malkekvæg
Vedhæftede filer: Microsoft Word - 090323_brev_justitsmin_malkekvaeg_pb.pdf

Justitsministeriet
Civil- og Politifdelingen
Dyrevelfærdskontoret

Vedhæftet kommentarer til rapport om hold af malkekvæg.

Med venlig hilsen

Peder Bligaard
Konsulent
LEDELSESSEKRETARIATET

ØKOLOGISK LANDSFORENING
Silkeborgvej 260
DK - 8230 Åbyhøj

E-mail: pb@okologi.dk
Tlf.: +45 87 32 27 26
Mobil: +45 20 42 45 74
Web: www.okologi.dk

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Dyrevelfærdskontoret

23. marts 2009

Høring over rapport om hold af malkekvæg

Økologisk Landsforening er blevet opmærksom på, at Justitsministeriet den 19. februar har sendt en rapport om hold af malkekvæg i høring.

I rapporten anbefales i pkt. 10.5.1 side 83, Enkeltkælvningsbokse og fællesforberedelsesbokse til højdrægtige dyr:

"Arbejdsgruppen anbefaler således, at der stilles krav om, at kælvnings skal ske i enkeltkælvningsboks, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder (f.eks. hvis en kælvnings uventet går i gang, mens koen eller kvien er på græs)"

Samtidig angives der også specielle regler for økologien side 66 i pkt.: 8.5.2. Supplerende regler for malkekvæg, der indgår i økologisk jordbrugsproduktion:

"Der stilles inden for den økologiske jordbrugsproduktion krav om, at malkekøer skal på græs. Dette forhold er nærmere reguleret ved Rådets forordning nr. 834/2007/EF om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter mv. og Kommissionens forordning nr. 889/2008/EF om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 834/2007/EF mv. Disse regler trådte i kraft den 1. januar 2009.

Fra Økologisk Landsforenings side skal vi gøre opmærksom på, at det er meget uheldigt, hvis anbefalingen skal tolkes således, at køer ikke må kælve på græs.

Det er naturligt for køer, og ikke mindst for økologiske køer, at de kælver, når de er på græs. Det vores erfaring, at sundhedstilstanden/smittetrykket for køer der kælver på græs er lavere end for køer, som kælver i enkeltbokse.

Vi skal således anmode om, at det sikres, at det også i fremtiden vil være tilladt, at køer må kælve, når de er på græs.

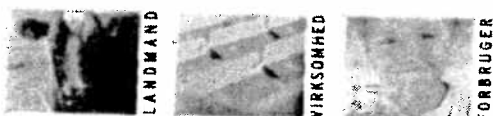
Venlig hilsen

Peder Bligaard
Konsulent, Ledelsessekretariatet
Økologisk Landsforening

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

2007 NR. 5130-0082

Akt.nr. 51

- Fælles om en god sag

Silkeborgvej 260
DK 8230 Åbyhøj
Tel +45 87 32 27 00
Fax +45 87 32 27 10

www.okologi.dk

Maj-Britt Haastrup**Fra:** niels rørbach [nielsinger@os.dk]**Sendt:** 18. marts 2009 12:27**Til:** Maj-Britt Haastrup**Cc:** Justitsministeriet**Emne:** Rapport om hold af malkekvæg

Til Justitsministeriet

Undertegnede, tidligere lektor ved IPH, KVL, og medforfatter af de til dato fire udgaver af den "Tværfaglige rapport", "Indretning af stalde til kvæg – Danske anbefalinger" ønsker hermed at knytte nogle bemærkninger til Rapporten om hold af malkekvæg.

Dels et emne som ikke ses indeholdt i rapporten, og dels nogle kommentarer til emner, der burde beskrives lidt anderledes/udvides med yderligere beskrivelser.

Anmærkning 1.

Rapporten beskriver en detaljeret række målbare løsningsforslag inden for de fleste funktionsområder i en kvægstald, frem for en fokusering på en række funktionskrav, der afgjort kan opfyldes af de beskrevne anvisninger, men bør kunne tænkes opfyldt mere end tilfredsstillende ved nye tiltag og en fortsat udvikling af lay-out og inventar i de fremtidige store kvægstalde i Danmark.

Det der savnes er en passus om en enkel adgang til opførelsen og indretning af nye staldsystemer med alternative tiltag til opfyldelse af de basale funktionskrav, som dels er velbeskrevet i rapporten, men ikke afspejles i de meget målbare mindstekrav der fremgår af "Udkast til lov om hold af malkekvæg" og "Udkast til bekendtgørelse om hold af malkekvæg". I den aktuelle version af udkastet levnes kun plads til fravigelse ved tekniske og videnskabelige undersøgelser, som beskrevet i **Kapitel 1. § 1. Stk. 2.**

Med baggrund i, at der med den kommende lov ikke vil kunne dækkes et hvert specialtilfælde – så som fremtidige ønskede løsningsmodeller – er mit forslag er, at der skal indskrives og gives mulighed for at fravige lovens stramme løsningsbeskrivelser, når det af brugeren, støttet af personer med den fornødne faglige (og ansvarlige) ekspertise kan dokumenteres at fravigelsen er forsvarlig.

Denne paragraf skal sikre muligheden for en fortsat dynamisk udvikling på området i stedet for en fastlåst situation lovfæstet i 2009-10. Fremtidige relevante justeringer af loven er p.t. ikke beskrevet i udkastet. En sådan skal jo bygge på en videreudvikling i praksis på området "hold af malkekvæg". Det være sig nationalt og internationalt inspireret. Efterfølgende vil "farm test" udført i praksis kunne danne grundlag for nævnte justeringer af det generelle lovmæssige indhold såvel som i de tilhørende bestemmelserne afledt heraf.

Til afskrækkende eksempel kan nævnes, at de for år tilbage stats fastsatte mindste krav til indretning af svenske kvægstalde betyder at de fleste investorer i kvægstalde her, typisk læner sig op heraf – uagtet disse krav ligger langt under de Danske anbefalinger til Indretning af stalde til kvæg i 4 udg. Udgivet i 2005.

Anmærkninger 2.

I den aktuelle rapport har jeg fundet nedenstående detaljer som bør justeres/indarbejdes i teksten.

Afsnit 14. Udkast til regler**Kapitel 3. (side 128)**

§ 25. stk. 1. Spørgsmål: Er det bevidst, at spørgsmålet om angivelse af en max. opholdstid for den længst ventende ko i den særskilte opsamlingsplads umiddelbart

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 35

2009 NR. 5430 - 0082

26-03-2009

Inden malkning synes udeladt i teksterne.

Supplement til beskrevne pladskrav kunne være:

Der skal dimensioneres talmæssigt plads til det antal køer der kan malkes på en time i det aktuelle malkesystem. Altså max ståtid i opholdsarealet en time. (Herved sikres koen tilstrækkelig tid til hvile og foderoptagelse uden for den samlede malketid, minimum 2 gange i døgnet)

Afsnit 14.3. Udkast til bekendtgørelsen om hold af malkekvæg

Kapitel 1. (side 149)

§ 8. stk. 2. Længden af sengebåse, hvor sengebåserækken står mod en anden række, skal være mindst 2,65 m for små racer og 2,85 m for store racer.

Forslag til udvidelse af punktet:

Tilsvarende gælder for sengebåse med front til åbent areal.

§ 9. stk.2. I sengebåsestalde med en eller to rækker sengebåse bag foderbordet skal bredden af gangen være mindst 2,9 m for små racer og 3,4 m for store racer.

§ 9. stk.3. I sengebåsestalde med tre eller flere rækker sengebåse bag foderbordet skal bredden af gangen være mindst 3,4 m for små racer og 4,0 m for store racer.

I begge ovennævnte situationer er det formentlig forudsat, at den første række sengebåse har direkte udgang til arealet bag foderbordet. (køerne skal have plads til bakke ud i dette område) I to, tre og flerrækkede stalde, hvor arealet bag foderbordet er adskilt fra første sengebåserække, der her har udgang til et bagvedliggende hvileområde, er der ikke samme behov for de anviste mindstemål.

Forslag:

Der burde indsættes et § 9. stk. 4. der omtaler mindste bredde af gangen på foderarealer uden adgang hertil direkte fra sengebåsene. Målene kan her anføres som de gældende i stk. 2.

Kapitel 1. (side 151)

§ 19. stk. 1. Gulvet bag foderbordet skal være plant.

Skal dette forstås således, at de viste 0,50 meter brede, 0,10 meter høje reposer beskrevet side 108 i Danske Anbefalingers 4 udg. side 108 nederst t.h. og vist side 109 i Figur 9.17 skal udgå til fordel for det plane gulv bag foderbordet vist i fig.9.18 beskrevet og vist på den samme side.

Det vil slige plant og i samme niveau for alle fire ben, og ikke i to niveauer som det oftest udføres i dag. Selv den korte repos i Fig. 9.17 har en positiv effekt når det gælder om at holde klovene fri af de gødningsekspunerede fastgulve. Den lange plane repos i vist i fig. 9.18 med en beskyttende ædebøjler til sikring imod bortjagning under foderoptagelsen, imod gødningsforurening på ædepladsen samt gener fra skrabeanlæggene på fastgulvet er, set i denne sammenhæng selvklart bedre end den typisk anvendte korte repos til placering af alene koens forben under foderoptagelsen.

Forslag til tilføjelse:

dog kan korte banketter, i korrekt udførte mål (som vist i ref. Fig. 9.17 side 109 i Danske anbefalinger 4. udg. 2005) fortsat udføres.

Dette er mine bemærkninger til den i øvrigt meget veldokumenterede rapport fra arbejdsgruppen.

Med venlig hilsen

Niels Rørbech

Forhenværende lektor cand.agro. ved

Institut for produktionsdyr og heste ved
tidligere KVL, i dag KU LIFE.

Tlf. 55 72 34 06

Fjordbakken 3, Dyves Bro
4700 Næstved

Maj-Britt Haastrup

Fra: Susanne Elmholt [Susanne.Elmholt@agrsci.dk]
Sendt: 23. marts 2009 10:59
Til: Michelle Argir
Cc: Justitsministeriet
Emne: RE: Høring over rapport om hold af malkekvæg
Vedhæftede filer: Høring vedrørende arbejdsgrupperapport om hold af malkekvæg-230309.doc

Hermed fremsendes høringssvar vedrørende arbejdsgrupperapport om hold af malkekvæg.

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt
Koordinator for DJF's myndighedsrådgivning

AARHUS UNIVERSITET
Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet
Inst. for Jordbrugsproduktion og Miljø
Blichers Allé 20, Postboks 50
8830 Tjele

Telefon: 8999 1900
Direkte: 8999 1858
E-mail: Susanne.Elmholt@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

[DJF udbyder nye uddannelser.](#)

[Tilmeld dig DJF's nyhedsbrev.](#)

Denne email kan indeholde fortrolig information. Enhver brug eller offentliggørelse af denne email uden skriftlig tilladelse fra DJF er ikke tilladt. Hvis De ikke er den tiltænkte adressat, bedes De venligst straks underrette DJF samt slette emailen.

From: Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet
Sent: 20. februar 2009 12:59
To: Susanne Elmholt
Subject: Fw: Høring over rapport om hold af malkekvæg

Til videre foranstaltning
Hej fra Jette

From: Justitsministeriet Departementet - Justitsministeriet Departementet
To: forbrug@forbrug.dk ; fvm@fvm.dk ; db@dyrenes-beskyttelse.dk ; dl@dansklandbrug.dk ; ddd@ddd.dk ; jvp@danishmeat.dk ; dffe@dffe.dk ; dl@dansklandbrug.dk ; info@sala.dk ; info@mejeri.dk ; landbrugsraadet@landbrug.dk ; ldm@maelkeproducenter.dk ; dl@dansklandbrug.dk ; fist@fist.dk ; da@da.dk ; EDyreværnsrådet (951s33) ; landscentret@landscentret.dk ; dk@landscentret.dk ; dmri@danishmeat.dk ; detvs@fvst.dk ; kf@meatboard.dk ; life@life.ku.dk ; fvst@fvst.dk ; science@science.ku.dk ; Ergomatic@mail.dk ; di@di.dk ; knud.iversen@gmail.com ; 3f@3f.dk ; Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet; doso@doso.dk ; lyngdalgaard@mail.dk
Cc: Michelle Argir ; Jens Teilberg Søndergaard ; EJOURDyrevelfærdskontoret (951s35) ; EJOURDyrevelfærdskontoret (951s35)
Sent: Fri Feb 20 09:23:42 2009
Subject: Høring over rapport om hold af malkekvæg
Vedhæftet fremsendes høring over rapport om hold af malkekvæg. Eventuelle bemærkninger bedes være Jus

Michelle Argir
Fuldmægtig

Tlf.: 7226 8544
Mail: mar@jm.dk

Slotsholmsgade 10
1216 København K
7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Modtaget i 23/3 09
Dyrevelfærdskontoret

A A R H U S U N I V E R S I T E T

Justitsministeriet

DET JORDBRUGSVIDENSKABELIGE
FAKULTET (D.J.F)

Susanne Elmholt

Dato: 23. marts 2009

Journaln:
Reference:

Direkte tlf: 8999 1858
Direkte fax: 8999 1819
Mobiltilf:
E-post: Susanne.Elmholt@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

CVR-nr: 57607556
EAN-nr: 5798000877412

Hørings svar vedrørende "Arbejdsgrupperapport om hold af malkekvæg"

Justitsministeriet har i email af 20/2 bedt om kommentarer til den rapport om hold af malkekvæg, der er udarbejdet af "Arbejdsgruppen for hold af malkekvæg".

Rapporten giver et godt indblik i forhold af betydning for malkekvægets trivsel og velfærd. Og det må forventes, at de foreslåede tiltag vil kunne forbedre forholdene for malkekvæg betydeligt, når de er fuldt implementeret – under forudsætning af, at der findes de nødvendige praktiske og teknologiske løsninger på en række problemstillinger. En del af disse problemstillinger er omtalt i rapporten, men det er vores opfattelse, at nogle emner er uklart eller utilstrækkeligt beskrevet i forhold til at opnå den ønskede forbedring i de danske malkekvægbesætninger. Supplerende oplysninger til behandlede emner, der efter vores opfattelse er vigtige set i forhold til dyrevelfærd, er nævnt i nedenstående specifikke kommentarer. Desuden er det uklart, i hvilket omfang arbejdsgruppen i sine overvejelser har inddraget potentielle teknologiske muligheder og generelle principper for smitteforebyggelse.

I forbindelse med problemstillingen omkring afgræsning kan vi oplyse, at teknologi til automatisk styring af adgang til græsarealer i besætninger med AMS, malkning i marken med mobile malkeanlæg/mobil AMS, måling af optagelse af græs ved afgræsning samt online kvalitetsmåling af græssets protein- og sukkerindhold med henblik på hensigtsmæssig fodring er under udvikling. Teknologierne forventes at kunne produktmodnes de kommende år. Når de er kommercielt tilgængelige, vil de kunne reducere en del af de problemer, der er knyttet til fravalg af afgræsning, så som trafik frem og tilbage til stalden, for få græsmarker omkring gården og u hensigtsmæssig fodring. Det er vores opfattelse, at

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret

Akt.nr. 44

2007 NR. 5730 - 0082

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (D.J.F)
Aarhus Universitet
Blichers Allé 20, Postboks 50
8830 Tjele
Tlf: 8999 1900
Fax: 8999 1919
E-post: djf@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

dette forhold bør overvejes i relation til strukturudviklingen og forbrugerkrav inden en regelfastsættelse omkring afgrænsning.

Det fremgår ikke i hvilket omfang generelle principper for smitteforebyggelse har indgået i arbejdsgruppens overvejelser. Ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt finder vi, at det bør overvejes at stille krav om, at der gennemføres en analyse af procedurer, der udgør en særlig risiko for smitteoverførsel i besætningen. Eksempler kan være kotrafik over foderbordet med risiko for gødningsforurening eller skrubesystemer, der flytter gødning fra én dyregruppe til en anden, som ellers ikke er i direkte kontakt med hinanden (f.eks. fra koafsnit til ungdyrsafsnit). Fjernelse af sådanne konstante smitekilder kan have stor betydning for besætnings sundheden.

Endelig vil vi gerne gøre opmærksom på, at arbejdsgruppen flere steder nævner områder, der er mangelfuldt videnskabeligt belyst, men at oversigten over områder, hvor der efter arbejdsgruppens opfattelse er utilstrækkelig viden (bilag 2), kun omfatter et udvalg af de nævnte områder. Som det fremgår af nedenstående kommentarer til bilag 2, finder vi, at der i bilag 2 både mangler nogle vigtige områder, der tidligere er fremhævet i rapporten, ligesom der er andre områder, som ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt, er vigtige efter vores opfattelse.

Specifikke kommentarer

Ad s. 33-34, 4.4.2 Gulve:

Vi er enige i de anførte betragtninger, men vi finder ikke, at beskrivelsen er fuldt udtømmende med hensyn til problemstilling omkring spaltegulve og faste gulve. Spaltegulve må formodes at være lettere at renholde end faste gulve, mens faste gulve som udgangspunkt giver et bedre underlag for bevægelse. Brugen af skrabere på faste gulve kan medføre, at en stor mængde gødning skubbes gennem stalden og derved forurener såvel klovspalte, baller og huden over kronranden i højere grad end ved spaltegulve. Der findes i dag ikke tilstrækkelig dokumentation for virkningen af denne forurening for klovsundheden. Desuden udgør renholdelse af arealer, der ikke dækkes af fastmonterede skrabere f.eks. ved tværgange en særlig udfordring. Der mangler således generelt viden om den optimale udformning og renholdelse af gulve i løsdriftsstalde ud fra en helhedsbetragtning. Det er vores opfattelse at disse forhold er så væsentlige for klovsundheden, at de burde have været nævnt i bilag 2 som områder, hvor der er utilstrækkelig viden.

Ad s. 35, 1. afsnit:

Ud over negative konsekvenser for dyrenes sundhed, er der dokumentation for at hæmning af hvileadfærd kan medføre både adfærdsmæssige og fysiologiske stressreaktioner.

Ad s. 37, 6. afsnit, 3. sætning:

Et blødt og skridsikkert underlag samt forhold, som sikrer at koen nemt kan rejse og lægge sig og har uhindret adgang til foder, kan sandsynligvis reducere de negative konsekvenser ved klov- eller lemmelidelser. Halte køers rejse-lægge adfærd og villighed til at lægge sig påvirkes mere end raske køers af et hårdt underlag. Det giver derfor god mening at stille særlige krav køernes liggeunderlag, såvel i et aflastningsområde som i sygebokse. Der er imidlertid ingen dokumentation for, at sengebåse i forhold til f.eks. dybstrøelse skulle have en specielt aflastende effekt på køer med klov- eller lemmelidelser. Et aflastningsområde til køer med klov- eller lemmelidelser kan således bestå af f.eks. en fællesboks med dybstrøelse.

S. 40, 6. afsnit i 4.5:

Kotrænere har traditionelt været anvendt med henblik på at holde båsen ren og med en forventning om bedre sundhed. Der er imidlertid ikke entydig dokumentation for, at anvendelse af kotrænere generelt har en positiv effekt på sundheden. Visse studier viser, at hygiejne og sundhed er bedre med anvendelse af kotrænere, men flere større studier viser modsat, at anvendelse af kotrænere kan medføre en større risiko for f.eks. mastitis, ketose, stille brunst og øget dødelighed. Der er således ikke belæg for at antage, at anvendelse af kotrænere medfører bedre sundhed. Da kotrænere til styring af gødningsafsætning har en række negative konsekvenser for dyrevelfærden, bl.a. reduceret komfortadfærd som pelspleje, mener vi ikke, at det er hensigtsmæssigt at tillade brug af kotrænere i en udfasningsperiode.

S. 50, sidste afsnit:

Adfærdsstudier har vist, at der sker et eksponentielt fald i ædetiden og en eksponentiel stigning i antallet af bortjagninger ved en reduktion af foderbordspladsen fra én ko per foderbordsplads til 3 køer per foderbordsplads. Der vil således være en markant virkning af at reducere antallet af køer per foderbordsplads til 2 i de besætninger, der i dag ligger over dette niveau. Det er dog sandsynligt, at der kan opnås en yderligere reduktion af aggressionsniveauet ved yderligere at reducere belægningen ved foderbordet til én ko per foderbordsplads.

S. 75, 3. afsnit samt s. 134, Til § 10 – klov eftersyn og klovbeskæring:
En række klovlidelser kan kun diagnosticeres pålideligt i forbindelse med en renskæring af klovsålen. Det gælder i særlig grad hornrelaterede lidelser som laminitis og såleknusning. Der bør derfor stilles krav om, at mindst et af de foreslåede to årlige kloveftersyn bør være en klovbeskæring med tilhørende registrering af klovlidelser, hvis der ønskes en effektiv indsats over for klovsundheden i besætningen.

Alle ungdyr bør have foretaget kloveftersyn og klovbeskæres før kælvning, da der ofte sker væsentlige ændringer i opstaldning i tilknytning til kælvning, hvilket formodes at kunne kompromittere klovsundheden.

Det er uklart, hvad der menes med "*unormal bevægelse i klovregionen*" (s. 75, 3. afsnit, sidste sætning). Klovproblemer giver sig ofte udtryk i halthed uden at denne umiddelbart kan ses at stamme fra klovregionen.

Der er behov for yderligere viden om betydning af skift i opstaldningssystem ved kælvning for klovsundheden.

S. 118-119, 12.6.1.10. "Rejse-sig og lægge-sig adfærd":
En registrering af liggetiden vil være et nyttigt supplement til en vurdering af rejse-lægge adfærd. Der findes pt. flere forskellige typer kommercielt tilgængelige sensorer, som kan anvendes til objektiv, automatisk registrering af liggetid, der kan påvirkes af andre forhold end fysiske forhindringer for at rejse og lægge sig.

S. 36-37, 4.4.4 Sygebokse samt s.128, § 23.:
Antallet af sygebokse (1 boks med op til 150 køer) er lavt i betragtning af den høje hyppighed af f.eks. haltheder i danske malkekvægsbesætninger. Kravene til et aflastningsområde bør specificeres således, at det kræves, at alle besætninger har et område, der kan adskilles fra den øvrige del af besætningen efter behov, og at malkning af dyrene i aflastningsområdet kan foretages uden at dyrene sammenblandes med de raske dyr. Det vil desuden være relevant at stille krav om 1 ædeplads pr ko i et sådant aflastningsafsnit. Det skønnes, at det vil være relevant, at mindst 10 % af køerne kan opholde sig i et sådant område.

Et alternativ til krav om et bestemt antal sygebokse kan være et krav om at der til enhver tid er en ledig sygeplads som foreslået for ungdyr (s. 129, §32).

En egentlig sygeboks bør, for at forhindre smittespredning, være placeret således, at der ikke kan ske direkte kontakt med raske dyr. Dette gælder såvel kalve, ungdyr som køer, men er særlig relevant for kalve og ungdyr, hvor sygdom ofte skyldes sygdomme, der overføres ved kontakt eller gennem luften og har en kort inkubationsfase (diarre og lungebetændelse), mens de fleste sygdomme hos malkekøerne har et mere langstrakt subklinisk forløb eller smitter ad andre veje, hvorfor en adskillelse af dyr under behandling vil have mindre betydning for smittespredningen.

Ad Bilag 1. Økonomiske konsekvenser af nye velfærdsforanstaltninger i kvægbruget:

Vi finder, at de økonomiske analyser vedrørende positive effekter på sundheden og produktion i øvrigt er utilstrækkelige. Der er således ingen dokumentation i bilaget som underbygger konklusionen på s. 44, 1. afsnit: *"En af mulighederne herfor er, at de forskellige velfærdsforanstaltninger resulterer i omkostningsbesparelser på andre områder, øger kvaliteten og/eller mængden af produkter. Det kan ikke afvises, at der kan være visse omkostningsbesparelser på sundhedsområdet og måske også visse forbedringer af mælkeydelse og tilvækst. Men det er usandsynligt, at det vil være i en størrelsesorden, der kan matche de meromkostninger for kvægbruget, der her er tale om. Økonomigruppen har ikke kendskab til forskning, der viser noget sådant."*

Problemer med reproduktion og klowlidelser er kostbare, og flere af forslagene til velfærdsforanstaltninger må antages at have en positiv virkning på reproduktion og klovsundhed. Der er også grund til at antage, at bedre plads og komfort i båse og gangarealer, samt krav om aflastningsområde, vil have en positiv effekt på produktionen.

Desuden tages der i beregningerne i forbindelse med afgræsning ikke hensyn til, at der i fremtiden kan blive tale om kvalitetstillæg for mælkens fedt- og vitaminsammensætning, som er anderledes ved afgræsning. De ændrede omkostninger til gylleopbevaring og -udkørsel er udeladt.

Ad bilag 2. Oversigt over områder, hvor der efter arbejdsgruppens opfattelse er utilstrækkelig viden:

Dyrevelfærdsmæssigt vigtige områder, der ikke er nævnt:

- Viden om udformning og renholdelse af gulve til brug i kvægstalde (jf. ovenstående kommentar til 4.4.2. Gulve).
- Viden om betydning af skift i opstaldningssystem ved kælvning for klovsundheden (jf. kommentar til s. 75, 3. afsnit).

- Viden om afgræsningens betydning for kvierens adfærd, sundhed og fysiologi (jf. rapportens tekst s. 103).
- Fordele og ulemper på besætningsniveau ved afgræsning af både kvier og køer, herunder vekselvirkningen med andre forhold på bedriften (jf. rapportens tekst s. 103).
- Forskning i og udvikling af systemer til vurdering af dyrevelfærd på besætningsniveau (jf. rapportens tekst s. 110).
- Udvikling og brug af velfærdsindikatorer, der er baseret på videnskabelig dokumentation af indikatorernes relation til vurdering af velfærd, samt gentagelighed og graden af usikkerhed forbundet med selve registreringerne (jf. rapportens tekst på s. 121).
- målrettet forsknings- og udviklingsindsats vedr. teknologi, der muliggør afgræsning i store, moderne løsdriftsbesætninger (jf. 2. afsnit under vores generelle kommentarer).

Forslag til supplerung af tekst i bilaget:

1. dot:

- Viden om gummibelægningens **skridsikkerhed og holdbarhed**, herunder betydning af slid for kreaturernes ophold og gang på gulvene

5. dot:

- Undersøgelser, som sammenstiller viden om afgræsningens betydning for adfærd, sundhed og fysiologi, således at der kan skabes et samlet billede af køernes velfærd, når afgræsningen benyttes, sammenlignet med **når køerne holdes inden døre i tidssvarende løsdriftstalde. Undersøgelserne bør omfatte forskning i afgræsnings-management, der udnytter nye teknologier**

På vegne af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt

Seniorforsker, koordinator for DJF's myndighedsrådgivning